

Medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj - uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja

Trgovec, Leo

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:118802>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

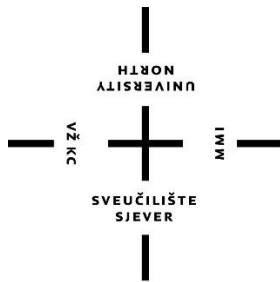
Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

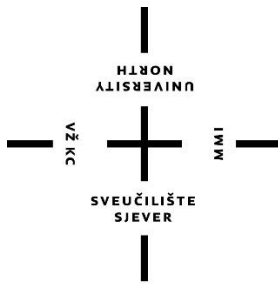
Sveučilište Sjever

Diplomski rad br. 291/OJ/2024

MEDIJSKA PERCEPCIJA MIGRANTSKE KRIZE U HRVATSKOJ: ULOGA MEDIJA U OBLIKOVANJU JAVNOG MNIJENJA

Leo Trgovec, 0234055391

Varaždin, srpanj 2024. godine

Sveučilište Sjever

Odjel

Odnosi s javnostima

Diplomski rad br. 291/OJ/2024

MEDIJSKA PERCEPCIJA MIGRANTSKE KRIZE U HRVATSKOJ: ULOGA MEDIJA U OBLIKOVANJU JAVNOG MNIJENJA

Student

Leo Trgovec, 0234055391

Mentor

doc. dr. sc. Gordana Lesinger

Varaždin, srpanj 2024. godine

SAŽETAK

Migrantska kriza potencirana je ratovima i prevratima u arapskim zemljama Mediterana, ali i nedorečenim intervencijama zapadnih saveznika u slamanju tamošnjih diktatorskih režima u Arapskom proljeću. U jesen 2015. godine, neposredno prije parlamentarnih izbora na hrvatske granice naišao je val migranata s balkanske rute u kojem je u zapadnu Europu preko Hrvatske u razdoblju od nekoliko mjeseci prošlo više stotina tisuća migranata. Dolazak velikog broja izbjeglica i migranata u Europu od 2015. na dalje, potaknuo je europske i hrvatske medije na svakodnevno izvještavanje o „migrantskoj krizi“. O migrantima se većinom izvještavalo neutralno te da oni većinom nisu bili predmetom stereotipiziranja. Ipak, dominantni je okvir izvještavanja kod svih portala tijekom cijelog analiziranog razdoblja bio sigurnosni, a ne humanitarni. To se ne odnosi na Crveni križ koji navodi svoj utjecaj na osiguravanje kvalitetnog života migranata u Hrvatskoj. Nedvojbeno je da je fenomen migracija važna tema na medijskoj agendi u Hrvatskoj, a samim time nameće se i kao važno društveno pitanje jer su mediji ključni akteri u polju konstruiranja, perpetuiranja i prenošenja značenja te u tom smislu imaju neizostavnu ulogu u postavljanju i usmjeravanju javnih rasprava, kao i u informiranju opće populacije. Analiza medijskih reprezentacija osvijetlila je medijsko-proizvodne prakse problematične za javnost i javni interes koje, nažalost, nisu ništa novo: o temi se izvještava senzacionalistički, što uključuje dramaturgiju, patetiku te manipulaciju emocijama publika, s intencijom pobuđivanja jakih pozitivnih ili negativnih sentimenata, dok je središnja karakteristika izvještavanja o temi konflikt, koji se reprezentira kao temeljna društvena relacija između različitih aktera, otvarajući prostor kontroverznim akterima da privuku pažnju publika (bez obzira na potencijalno štetne posljedice za društvo u cjelini).

Ključne riječi: migrantska kriza, migracije, izvještavanje, medijske reprezentacije.

SUMMARY

The migrant crisis was intensified by wars and upheavals in the Arab countries of the Mediterranean, but also by the vague interventions of the Western allies in breaking the dictatorial regimes there during the Arab Spring. In the fall of 2015, just before the parliamentary elections, a wave of migrants from the Balkan route came across Croatia's borders, in which hundreds of thousands of migrants crossed into Western Europe via Croatia over a period of several months. The arrival of a large number of refugees and migrants in Europe from 2015 onward prompted European and Croatian media to report on the "migrant crisis" on a daily basis. Migrants were mostly reported neutrally and that they were mostly not subject to stereotyping. Nevertheless, the dominant reporting framework of all portals during the entire analyzed period was security, not humanitarian. This does not apply to the Red Cross, which cites its influence on ensuring the quality of life of migrants in Croatia. There is no doubt that the phenomenon of migration is an important topic on the media agenda in Croatia, and thus it is also an important social issue, because the media are key actors in the field of constructing, perpetuating and transmitting meaning, and in this sense they have an indispensable role in setting and directing public debates, as well as in informing the general population. The analysis of media representations shed light on media-production practices that are problematic for the public and the public interest, which, unfortunately, are nothing new: the subject is reported sensationally, which includes dramatization, pathos and manipulation of the audience's emotions, with the intention of arousing strong positive or negative sentiments, while the central characteristic of reporting on the topic of conflict, which is represented as a fundamental social relationship between different actors, opening space for controversial actors to attract the attention of the audience (regardless of the potentially harmful consequences for society as a whole).

Keywords: migrant crisis, migration. reporting, media representations.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za odnose s javnostima		
STUDIJ	Sveučilišni diplomski studij odnosa s javnostima		
PRISTUPNIK	Leo Trgovac	MATIČNI BROJ	0234055391
DATUM	14.6.2024.	KOLEGIJ	Upravljanje krizom
NASLOV RADA	Medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj - uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja Hrvatskoj		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Media perception of the migrant crisis in Croatia - the role of the media in shaping public opinion		

MENTOR	Gordana Lesinger	ZVANJE	izv. prof. dr. sc.
--------	------------------	--------	--------------------

ČLANOVI POVJERENSTVA	1. prof. dr. sc. Dijana Vuković - predsjednik
	2. izv. prof. dr. sc. Ana Globočnik Žunac - član
	3. izv. prof. dr. sc. Gordana Lesinger - član
	4. izv. prof. dr. sc. Darijo Čerepinko - zamlenski član
	5. _____

Zadatak diplomskog rada

BROJ 291/OJ/2024

OPIS
Migrantska kriza potencirana je ratovima i prevratima u arapskim zemljama Mediterana, ali i nedorečenim intervencijama zapadnih saveznika u slamanju tamošnjih diktatorskih režima u Arapskom proljeću. U jesen 2015. godine, neposredno prije parlamentarnih izbora na hrvatske granice naišao je val migranata s balkanske rute u kojem je u zapadnu Europu preko Hrvatske u razdoblju od nekoliko mjeseci prošlo više stotina tisuća migranata. Dolazak velikog broja izbjeglica i migranata u Europu od 2015. na dalje, potaknuo je europske i hrvatske medije na svakodnevno izvještavanje o „migrantskoj krizi“. O migrantima se većinom izvještavalo neutralno te da oni većinom nisu bili predmetom stereotipiziranja. Ipak, dominantni je okvir izvještavanja kod svih portala tijekom cijelog analiziranog razdoblja bio sigurnosni, a ne humanitarni. Analiza medijskih reprezentacija osvijetlila je medijsko-proizvodne prakse problematične za javnost i javni interes koje, nažalost, nisu ništa novo: o temi se izvještava senzacionalistički, što uključuje dramaturgiju, patetiku te manipulaciju emocijama publika, s intencijom pobuđivanja jakih pozitivnih ili negativnih sentimenata, dok je središnja karakteristika izvještavanja o temi konflikt, koji se reprezentira kao temeljna društvena relacija između različitih aktera, otvarajući prostor kontroverznim akterima da privuku pažnju publika (bez obzira na potencijalno štetne posljedice za društvo u cjelini).

ZADATAK URUČEN

21.06.2024.

POTPIS MENTORA

Gordana Lesinger

SADRŽAJ:

SAŽETAK	I
SUMMARY	II
1. UVOD	1
2. KONTEKST MIGRANTSKE KRIZE U EUROPI	3
2.1. Specifičnosti migrantske situacije u Republici Hrvatskoj	3
2.2. Važnost istraživanja upravljanja migrantskom krizom	5
3. PREGLED STANJA MIGRANTSKE KRIZE U REPUBLICI HRVATSKOJ	9
3.1. Statistički podaci o priljevu migranata	9
3.2. Migracijski putevi i ključne točke ulaska	12
3.3. Izazovi s kojima se RH suočava	14
3.4. Sigurnost i prava migranata	16
3.4.1. Pitanja vezana uz sigurnost migranata	16
3.4.2. Zaštita ljudskih prava migranata u RH	19
4. UPRAVLJANJE MIGRANTSKOM KRIZOM	22
4.1. Institucionalni i politički aspekti	22
4.2. Istraživanje medija - pristup izvještavanju o migrantskoj krizi	26
4.3. Analiza medija i javnog mnijenja	32
4.3.1. Uloga medija u oblikovanju percepcije migrantske krize	33

4.3.2.	Reakcije javnosti i društvenih skupina.....	35
5.	METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	38
5.1.	Prikaz i analiza ključnih nalaza iz medijske analize.....	38
5.2.	Tumačenje rezultata u kontekstu teorijskih okvira.....	38
5.3.	Razmatranje implikacija medijske percepcije na društvo.....	42
6.	ZAKLJUČAK.....	44
7.	LITERATURA.....	47
8.	POPIS SLIKA.....	50
9.	POPIS GRAFIKONA.....	51

1. UVOD

Mediji su odigrali važnu ulogu u oblikovanju javne rasprave o medijskoj krizi koja je dosegla vrhunac u jesen 2015. Općenito, bilo je ograničenih prilika u mainstream medijskom izvještavanju za izbjeglice i migrante da iznesu svoja stajališta o događajima, a malo se pozornosti pridavalo stradanju pojedinaca ili globalnom i povijesnom kontekstu njihova raseljavanja.

Izbjeglice i migranti često se prikazuju kao nerazdvojiva skupina anonimnih i nekvalificiranih autsajdera koji su ili ranjivi ili opasni. Širenje pristranih ili neutemeljenih informacija pridonosi održavanju stereotipa i stvaranju nepovoljnog okruženja ne samo za prihvat izbjeglica već i za dugoročniju perspektivu društvene integracije.

Predmet ovog diplomskog rada je analiza medijske percepcije migrantske krize u Hrvatskoj odnosno uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja.

Ciljevi diplomskog rada su analizirati pojmovno određenje migrantske krize, specifičnosti migrantske situacije u Republici Hrvatskoj, sigurnost i prava migranata te prikaz i analiza ključnih nalaza iz medijske analize.

Na temelju navedenih ciljeva, formulirana su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Što je migrantska situacija?
2. Kakvi su migracijski putevi i ključne točke ulaska?
3. Što je pokazalo istraživanje medija - pristup izvještavanju o migrantskoj krizi?

U procesu pisanja ovog rada korištene su sljedeće odgovarajuće znanstvene metode:

- povijesna metoda,
- metoda deskripcije,
- komparativna metoda,
- induktivna metoda,
- deduktivna metoda,
- metoda analiziranja,
- metoda sintetiziranja.

Tokom pisanja ovog rada analiziralo se sekundarne izvore podataka. Oni su se odnosili na analizu medijske percepcije migrantske krize u Hrvatskoj odnosno ulogu medija u oblikovanju javnog mnijenja.

Diplomski rad ima naslov „Medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj: uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja“. Rad je podijeljen na šest poglavlja koja se međusobno povezuju.

U prvom djelu rada, „*Uvodu*“, pojašnjen je i istaknut predmet istraživanja, ciljevi rada te svrha, korištene znanstvene metode kao i cjelokupna struktura završnog rada prema njegovim poglavljima.

U drugom dijelu pod naslovom „*Kontekst migrantske krize u Europi*“ analizira se specifičnosti migrantske situacije u Republici Hrvatskoj te važnost istraživanja upravljanja migrantskom krizom.

„*Pregled stanja migrantske krize u Republici Hrvatskoj*“ je naslov trećeg dijela u kojem se analiziraju statistički podaci o priljevu migranata, migracijski putevi i ključne točke ulaska, izazovi s kojima se RH suočava te sigurnost i prava migranata - pitanja vezana uz sigurnost migranata i zaštita ljudskih prava migranata u RH.

Četvrti dio rada „*Upravljanje migrantskom krizom*“ analizira institucionalne i političke aspekte, istraživanje medija - pristup izvještavanju o migrantskoj krizi te analizu medija i javnog mnijenja - uloga mediju u oblikovanju percepcije migrantske krize te reakciju javnosti i društvenih skupina.

Peti dio rada pod naslovom „*Metodologija istraživanja*“ analizira prikaz ključnih nalaza iz medijske analize te tumačenje rezultata u kontekstu teorijskih okvira i razmatranje implikacija medijske percepcije na društvo.

Zaključak se može definirati završnim djelom u ovom diplomskom radu. U sklopu zaključka istaknuti su najbitniji zaključci ovog diplomskog rada.

2. KONTEKST MIGRANTSKE KRIZE U EUROPI

Pojam migracija stanovništva označava prvenstveno prostornu pokretljivost, prostornu mobilnost stanovništva, međutim definirati pojam migracija nije jednostavno, jer svaki pokušaj da se migracija pojmovno odredi može dovesti do nekoliko definicija i tipologija migracija s obzirom na respektirani kriterij prilikom definicije. Ako se promatra kretanje stanovništva koje u konačnici rezultira promjenom prebivališta riječ je o užoj definiciji migracija, međutim, ako se osim na užu definiciju migracija, pažnja usmjeri i na sve oblike mehaničke pokretljivosti, dakle i na kontinuiranu, redovitu cirkulaciju koja ne završava nužno trajnim preseljenjem riječ je o široj definiciji mehaničkoga kretanja.¹

Migrantom se u užem smislu smatra osoba koja definitivno mijenja mjesto stalnog prebivališta, neovisno da li se radi o unutarnjoj (unutar područja, zemlje) ili vanjskoj (van područja, inozemstvo) migraciji.²

U nastavku će bit pojašnjene specifičnosti migrantske situacije u Republici Hrvatskoj te važnost istraživanja upravljanja migrantskom krizom.

2.1. Specifičnosti migrantske situacije u Republici Hrvatskoj

Europska unija se suočava s najvećim nekontroliranim priljevom migranata i izbjeglica u svojoj povijesti tako da se slobodno može govoriti o migracijskoj i izbjegličkoj krizi. Uzroci koji su doveli do, slobodno se može reći, eksplozije migrantske krize dijametralno su različiti:³

- bijeg od ratnih stradanja,
- potraga za boljim životom,
- odlazak iz nefunkcionalnih država,
- bijeg od različitih vidova ekstremizma i terorizma.

¹Lajić, I. (2010.): „Migracije i regionalni razvoj Hrvatske“, Zagreb: Institut za migracije i narodnost, str. 11.

²Ibid., str. 17.

³Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.): „Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU“, Policijska i sigurnost, Vol. 25., No. 1/2016., str. 14.

Bitno je istaknuti kako su glavni tokovi migracija usmjereni prema visokorazvijenim zemljama i područjima gdje Europska unija unatrag nekoliko godina predstavlja najpoželjniju, ali i najlakše dostižnu destinaciju.

Postojeća migrantska kriza zapravo je sinergija ranijih radnih migracija iz nerazvijenih dijelova Mediteranskog bazena prema EU i bijega od ratom uzrokovane nesigurnosti u dijelu arapskih zemlja Mediterana i Podsaharske Afrike.⁴

Izbjeglička kriza potencirana je ratovima i prevratima u arapskim zemljama Mediterana, ali i nedorečenim intervencijama zapadnih saveznika u slamanju tamošnjih diktatorskih režima u Arapskom proljeću. Iako se u većini arapskih zemalja nije dogodilo ništa posebno osim smjene pojedinih ministara ili izmjena nekih zakona (u vezi sa subvencioniranjem hrane ili goriva), primjerice u Libanonu, Jordanu, Alžiru, Maroku, Mauretaniji, Saudijskoj Arabiji, Omanu, Kataru i UAE, veći prosvjedi, prevrati i sukobi zahvatili su Tunis, Libiju, Egipat, Siriju, Jemen i Bahrein.⁵

Europa je trenutačno pogođena fenomenom mješovitih migracija, u kojem ekonomski migranti i tražitelji azila putuju zajedno, a nakon učestalih terorističkih napada i prijetnji, sve veća pozornost je usmjerena i na migracije pripadnika takozvane Islamske države koji su također infiltrirani u ostale migrante. Većina europskih zemalja je tako bila primorana provoditi stroge kontrole na granicama što je dodatno usporilo i otežalo ionako tešku situaciju i doprinijelo rastu napetosti i nesuglasnosti između određenih država članica.

Prema analizi UNHCR-a, objavljenoj u rujnu 2015. godine, nekoliko je osnovnih razloga za izbjeglički val prema EU:

- gubitak nade da će se situacija u njihovoj zemlji promijeniti ili da je bilo kakvo rješenje na vidiku,
- povećanje siromaštva uzrokovano sukobima,
- ograničena mogućnost zaposlenja, nedostatak pravih radnih mjesta,
- nedovoljna pomoć i zdravstvena zaštita,
- oskudne mogućnosti za obrazovanje,
- nesigurnost u okolnim zemljama, strah od širenja sukoba.

⁴Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 16.

⁵Ibid., str. 16.

Naime, prema Dablinskoj regulaciji, u Europskoj uniji izbjeglice moraju ostati u zemlji u koju su prvu stigli što je na pogranične zemlje koje su već bile u problemima, stavilo dodatan pritisak.

Između 2007. i 2014. te i u narednim godinama Europska unija uložila je oko 2 milijarde eura u obranu, visokotehnološku zaštitu i granične patrole, ali ne toliko mnogo u pripreme za priljev izbjeglica te je time bila loše pripremljena za velik broj tražitelja azila.

2.2. Važnost istraživanja upravljanja migrantskom krizom

Priljev nezakonitih migranata postaje jedno od važnih pitanja nacionalnih interesa i unutarnje sigurnosti i Republike Hrvatske i svih članica EU. Potrebno je istaknuti da sve države članice EU nisu u istoj mjeri opterećene nezakonitim migracijama. Pod najvećim pritiskom su najrazvijenije države, ali u posljednjih desetak godina i sredozemne države članice Unije bilježe veliki rast nezakonitih migracija.⁶

Nezakonite migracije predstavljaju sigurnosni rizik i za Republiku Hrvatsku, uz već navedenu činjenicu da se prostorno nalazi na području kojim prolaze krijumčarski pravci prema zapadnoj Europi, ali i zbog vala izbjeglica. Suočene s velikim migracijskim pritiskom i sve većom pojavom aktivnosti vezanih uz nezakonite migracije, članice EU zaključile su da više nisu sposobne same na nacionalnoj razini adekvatno djelovati na fenomen nezakonitih migracija te da moraju koordinirati mjere na europskoj i međunarodnoj razini, prije svega na području pravosuđa i unutarnjih poslova.⁷

Važno je istaknuti da je u zadnje vrijeme pitanje sigurnosti nacionalnih teritorija u žarištu interesa. Razmatranje nacionalne sigurnosti razvilo se od tradicionalnih vojno-političkih pitanja na međudržavnoj razini, kao što su zaštita nepovredivosti granica zemalja ili konstantni otpor prema vanjskim opasnostima, u mnoga nova područja, uključujući izbjeglice i migracijske trendove.

EU i njegove države članice pojačavaju napore za uspostavu učinkovite, humanitarne i sigurne europske migracijske politike. Europsko vijeće ima važnu ulogu u tim naporima jer određuje strateške prioritete. Vijeće EU-a na temelju tih prioriteta utvrđuje smjerove djelovanja i daje

⁶Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 27.

⁷Ibid., str. 27.

mandate za pregovore s trećim zemljama. Također donosi zakonodavne akte i definira posebne programe.⁸

EU je donio razne skupove pravila i okvira radi upravljanja zakonitim migracijskim tokovima za tražitelje azila, visokokvalificirane radnike, studente i istraživače, sezonske radnike i spajanje obitelji. U pogledu drugih migracijskih tokova EU ima zajednička pravila za obradu zahtjeva za azil. EU također uspostavlja sporazume o ponovnom prihvatu za vraćanje nezakonitih migranata.

Mjerama premještanja i preseljenja koje su donesene kao reakcija na izbjegličku i migracijsku krizu naglašena je potreba za potporom državama članicama koje imaju manje iskustva u području integracije. Vijeće je usvojilo zaključke o integraciji državljana trećih zemalja koji zakonito borave u EU-u.

Međunarodno pravo jamči svakoj osobi koja bježi od progona pravo tražiti azil u sigurnoj zemlji, a vlasti koje pregledavaju zahtjeve za azil određuju da li se radi o izbjeglicama ili imigrantima. Zakoni o azilu se razlikuju u svakoj europskoj državi, jer EU smatra da je zakon o imigraciji pitanje nacionalne suverenosti. Dakle, osobe za koje se utvrdi kako nisu kvalificirane za dobivanje azila moraju biti deportirane u zemlju porijekla.

Neizvjesnost procesa objašnjava zašto mnogi ljudi čak i ne podnose zahtjeve za azilom te i dalje žive u sjeni kao nedokumentirani migranti. U većini slučajeva i oni koji uspiju ostati u Europi obično se bave nisko kvalificiranim poslovima koje lokalno stanovništvo ne želi te se na taj način nastoje ispuniti i takve potrebe za radnom snagom. Europa je trenutačno pogođena fenomenom mješovitih migracija, u kojem ekonomski migranti i tražitelji azila putuju zajedno, a nakon učestalih terorističkih napada i prijetnji, sve veća pozornost je usmjerena i na migracije pripadnika takozvane Islamske države koji su također infiltrirani u ostale migrante. Većina europskih zemalja je tako bila primorana provoditi stroge kontrole na granicama što je dodatno usporilo i otežalo ionako tešku situaciju i doprinijelo rastu napetosti i nesuglasnosti između određenih država članica.

⁸Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 27.

Bilo da se radi o Hrvatskoj, Italiji, Njemačkoj ili SAD-u, migranti su glavna tema u posljednje vrijeme te njihova važnost se ne umanjuje već kontinuirano raste i postaje globalnim problemom.

Nadalje, kako bi se EU borio protiv mreža za krijumčarenje migranata i riješio migracijsku krizu u Sredozemlju, potreban mu je koordinirani odgovor jer trenutno ne postoji univerzalno rješenje koje bi se moglo primijeniti u zemljama Europske unije. Noviju migrantsku problematiku karakterizira otvaranje turskih granica kako bi migranti mogli nastaviti svoj put prema Europi. Posljedica tog otvaranja je da tisuće migranata, uključivo obitelji s malom djecom, provode dane i noći duž granice između Turske i Grčke.

S njima se postupa sve nehumanije, policija i vojska se bori protiv iskrcavanja migranata na grčkim obalama. Sve su češći oružani sukobi u kojima nažalost često netko izgubi život u potrazi za boljim životnim uvjetima. Europska unija želi pod svaku cijenu izbjeći ponavljanje situacije iz 2015. godine kada je preko milijun ljudi s Bliskog istoka stiglo u Europu preko Turske. EU je s Turskom 2016. zaključila sporazum po kojem se Turska obvezala da će zadržati izbjeglice na svom tlu, a zauzvrat je Unija obećala 6 milijardi eura za zbrinjavanje migranata i izbjeglica. Do sada je isplaćeno oko polovice toga iznosa, a za nastavak financijske potpore EU traži od Ankare da prestane poticati izbjeglice na ilegalne prelaske u Europu. Dok se politika nikako ne može uskladiti, migranti nastavljaju svoj put prema boljem životu, plaćam usluga krijumčara ljudi.

Ukoliko se ubrzo ne formira sveobuhvatan koordinirana strategija svakako se može zaključiti kako će problem migrantske krize i etičkog postupanja Europske unije prema migrantima biti sve veći i sve će se lošije etički postupati prema migrantima. U Turskoj je bilo gotovo 4 milijuna izbjeglica iz Sirije, a situacija se dodatno pogoršala novim sukobima turskih i sirijskih snaga u pokrajini Idlibu. Otvaranje vrata prema Europi dogodilo se nakon što su 33 turska vojnika ubijena u sukobu sa snagama sirijskog režima koje podupire Rusija. Naposljetku su se Rusija i Turska složile smanjiti napetosti u sirijskom Idlibu te su obje strane potvrdile svoj cilj o smanjivanju napetosti na terenu, uz nastavak borbe protiv terorista.

Ipak nije rješenje zadržavanje migranata u Turskoj već treba pronaći dugotrajnije, odgovarajuće rješenje. Što se tiče sadašnjeg hrvatskog i budućeg predsjedanja Vijećem EU-a., iz UN-ove Agencija za izbjeglice dana je podrška planovima za unaprjeđivanje i zaštitu izbjeglica,

prvenstveno reformom sustava azila i većom podrškom zemljama u kojima se nalazi većina izbjeglica.

Budući da se 85 posto izbjeglica nalazi u susjednim zemljama i zemljama u razvoju, a ne u EU-u, potrebna je i dodatna financijska pomoć tim zemljama te je važno da zemlje predsjedateljice osiguraju povećano i raznolikije financiranje, uključujući financiranje razvojne suradnje, kako bi se dodatno pomoglo zemljama koje pružaju zaštitu velikom broju izbjeglica i izbjeglicama da ponovno izgrade svoje živote.

Donošenje novog proračuna EU-a ključna je prilika za EU da pokaže globalnu solidarnost s prisilno raseljenim osobama i zemljama u kojima se nalaze.

3. PREGLED STANJA MIGRANTSKE KRIZE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Masovne i nekontrolirane migracije, gledajući s pozicije tranzitnih i zemalja odredišta, predstavljaju veliki, često i izuzetno teško savladiv izazov kojeg mnogi akteri promatraju na bitno različite načine, čime se stvara nepotpuna slika o samoj pojavi.⁹

U nastavku će bit pojašnjeni statistički podaci o priljevu migranata, migracijski putevi i ključne točke ulaska, izazovi s kojima se RH suočava te sigurnost i prava migranata - pitanja vezana uz sigurnost migranata i zaštita ljudskih prava migranata u RH.

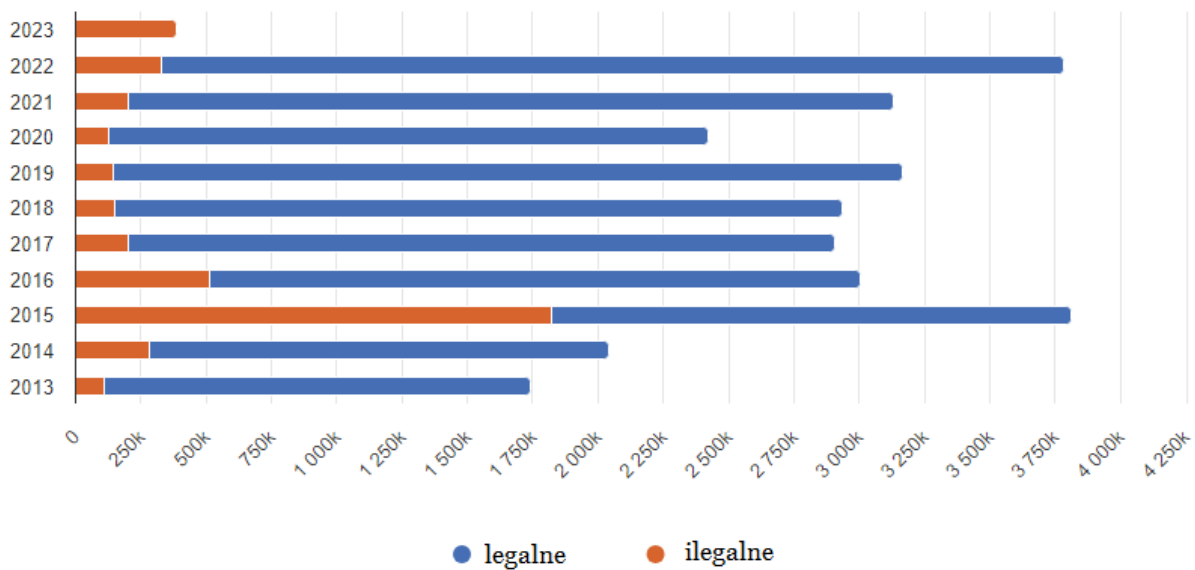
3.1. Statistički podaci o priljevu migranata

Iako su nezakonite migracije često u središtu pozornosti, činjenica je da nezakoniti ulasci čine mali dio migracija u EU.

Na grafikonu 1. prikazane su zakonite i nezakonite migracije u EU.

⁹Mikac, R., Dragović, F. (2017.): „Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed“, Forum za sigurnosne studije, Vol. 1., No. 1., str. 130.

Grafikon 1. Zakonite i nezakonite migracije u EU

Izvor: European commission - https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_hr#migracije-u-eu-i-iz-eu-a (pristupljeno 20.02.2024.)

Kao što je vidljivo na slici 1. ilegalne migracije su daleko manje od legalnih migracija.

Nadalje, migrantski/izbjeglički val posljedica je višegodišnjih tranzicijskih procesa na Bliskom istoku i Sjevernoj Africi u sklopu tzv. Arapskog proljeća. Ovi su procesi u Siriji i Libiji rezultirali građanskim ratom, ali i uzrokovali nestabilnost i humanitarnu krizu u njima susjednim zemljama, posebno u Turskoj i Libanonu, gdje su najveći izbjeglički centri.

Prateći stanje u Siriji i Libiji, mogao se naslutiti ovaj izbjeglički val te se za njega pripremiti uz odgovarajuće analize i procjene. To nažalost nije učinjeno ni u Hrvatskoj ni u drugim zemljama na tzv. Balkanskoj ruti – od Grčke do Njemačke, jer se nije vodilo računa o karakteru ovih tranzicijskih procesa. Riječ je o dugotrajnim i sveobuhvatnim procesima u arapskom svijetu, koji bitno mijenjaju političko i gospodarsko stanje na Mediteranu.¹⁰

¹⁰Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 15.

Drugim riječima Hrvatska i ostatak EU trebaju se pripremiti za višegodišnje, možda i desetljetno bavljenje s izbjegličkim valom, njegovim uzrocima i posljedicama.

Postojeća izbjeglička kriza zapravo je sinergija ranijih radnih migracija iz nerazvijenih dijelova Mediteranskog bazena prema EU i bijega od ratom uzrokovane nesigurnosti u dijelu arapskih zemlja Mediterana i Podsaharske Afrike. Migracija iz arapskog dijela Mediterana prema EU postojala je i prije Arapskog proljeća, tj. i prije 2011. godine. Za sve ove zemlje karakterističan je veliki prirodni priraštaj. U razdoblju od 1980. do 2010. godine sve su udvostručile svoje stanovništvo – dakle veliki je udio mladog i nezaposlenog stanovništva. Spori gospodarski rast praćen znatnim tehnološkim zaostajanjem za EU, unatoč rudnom bogatstvu (posebno u ugljikovodicima) rezultirao je iznadprosječnom nezaposlenošću mladih i prije prevrata u Arapskom proljeću.

Nezaposlenost mladih u prosjeku je veća od 25%, uz primjere Egipta i Tunisa sa 30% nezaposlenoga mladog stanovništva. Uzme li se u obzir činjenica da je javni sektor bio i ostao glavni poslodavac, većina mladih bez političkih veza nije mogla naći posao te je redovito migrirala prema mediteranskim članicama EU.¹¹

Izbjeglička kriza potencirana je ratovima i prevratima u arapskim zemljama Mediterana, ali i nedorečenim intervencijama zapadnih saveznika u slamanju tamošnjih diktatorskih režima u Arapskom proljeću. Iako se u većini arapskih zemalja nije dogodilo ništa posebno osim smjene pojedinih ministara ili izmjena nekih zakona (u vezi sa subvencioniranjem hrane ili goriva), primjerice u Libanonu, Jordanu, Alžiru, Maroku, Mauretaniji, Saudijskoj Arabiji, Omanu, Kataru i UAE, veći prosvjedi, prevrati i sukobi zahvatili su Tunis, Libiju, Egipat, Siriju, Jemen i Bahrein. Europska unija je posredno potaknula te procese. S jedne strane, gospodarsko stanje u arapskim zemljama Mediterana pogoršano je nakon 2008. godine stagnacijom i krizom u EU, zbog pada izvoza na tržište EU, koje je bilo i ostalo glavno tržište mediteranskih i općenito arapskih država. S druge strane, stanje je dodatno pogoršavano višedesetljetnim zahtjevima EU za reformama po mjerilima Europske unije, po načelu "više za više", tj. više reformi sustava po ukusu EU (makar i mimo realnih potreba dotične zemlje) za više trgovinske razmjene s EU, što je bio de facto revolucionarni program, jer bi se tom logikom najveća razina integracije s EU postigla kroz potpunu promjenu državnih sustava i režima. S treće strane, liberalizacije na domaćem tržištu, temeljem sporazuma o slobodnoj trgovini s EU (FTA) i gospodarske reforme tražene od EU, praćene redukcijom socijalnih mjera, samo su otežale stanje u zemljama istoka

¹¹Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 16.

i juga Mediterana. Praksa državnog subvencioniranja hrane i goriva postala je teško održiva posebno nakon 2008., što je bio jedan od generatora prosvjeda, uz korupciju i nesposobnost vladajućih krugova da se nosi s gospodarskim stanjem. Prosvjedi protiv arapskih diktatora dočekani su u početku sa simpatijama u EU, ali bez jasnih ciljeva u tim procesima, odnosno bez uviđanja mogućih neželjenih ishoda tranzicijskih procesa.

Poučan je primjer Libije, gdje su novonastale oporbene oružane formacije imale zračnu potporu NATO članica, u prvom redu Francuske, u borbi protiv snaga Muammara al-Gaddafi ja. No nakon urušavanja Gaddafijevog režima nije bilo odgovarajuće potpore EU u izgradnji nove vlasti i novih društveno-gospodarskih odnosa, te je Libija završila u sukobima naoružanih oporbenih frakcija, postala prostor za ubacivanje snaga ISIS-a i ključna točka nestabilnosti u Sjevernoj Africi. Slično je bilo i u Tunisu, Egiptu i Siriji.¹²

3.2. Migracijski putevi i ključne točke ulaska

Europska izbjeglička kriza, ili točnije, katastrofa djelomično uzrokovana europskim graničnim politikama, a ne samo kretanjem izbjeglica prema Europi, bila je jedan od najjače posredovanih svjetskih događaja u prošlom desetljeću. Razvila se oko rubova bogate i tehnološki razvijene regije, u kojoj se nalazi nekoliko glavnih središta globalne medijske industrije. Prizori očaja, patnje i spašavanja koje bi inače mogli prikupiti strani dopisnici u teže dostupnim dijelovima svijeta sada su bili lako dostupni novinarima, novinarskim ekipama, filmašima i umjetnicima po relativno niskoj cijeni.

Nadalje, ljudi koji su bili u središtu krize bili su, barem neko vrijeme, relativno slobodni kretati se nakon što su stigli na sigurno i razgovarati s kim god su htjeli. To je dalo određene prednosti vrsti medijske pokrivenosti koja je proizvedena. Prije svega, omogućio je brzo i jasno izvješćivanje o hitnim situacijama kako su se razvijale.

Tijekom 2015. priča o krizi razvijala se kroz niz žarišta na različitim lokacijama unutar i oko Europske unije. U travnju je, primjerice, pozornost usmjerena na rutu krijumčarskih brodova iz Libije, nakon najsmrtonosnijeg brodoloma ikada zabilježenog u Sredozemnom moru. Mjesec dana kasnije fokus se prebacio na Calais, gdje je francuska i britanska politika obeshrabrivanja neregularnih migranata da pokušaju prijeći kanal dovela do sve većeg prizora masovne neimaštine. Do ljeta se dramatično povećao broj plovidbe brodova iz Turske u Grčku, a

¹²Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.), op.cit., str. 16.

zavladale su slike i priče ljudi koji kroče na obalu Egejskog mora ili hrpe narančastih prsluka za spašavanje. Onda su se pojavile scene ljudi koji se kreću kroz Balkan, i tako dalje, i tako dalje.¹³

Nadalje, Republika Hrvatska je smještena na raskrižju putova za zemlje zapadne, srednje i istočne Europe i Sredozemlja. Graniči sa Slovenijom, Mađarskom, Srbijom te Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Italijom (morska granica). Dužina državne granice Republike Hrvatske iznosi 3.332 km, od čega je 1.369,5 km kopnene, 1.012,5 km riječne i 950 km morske granice, od čega je 875 km na granici s međunarodnim vodama.¹⁴

Republika Hrvatska nalazi se na tzv. balkanskoj ruti neregularnih migracija koja uključuje tranzit neregularnih migranata u pravcu Europske unije s ulaskom na grčko-turskoj granici preko Makedonije, Srbije i Hrvatske u Mađarsku i Sloveniju. Posljednjih godina upravo je ruta Makedonija-Srbija-Mađarska predstavljala jedan od najčešćih načina ulaska u Europsku uniju, no koordiniranim djelovanjem Srbije, Mađarske i Austrije i potpisivanjem „Zajedničke tripartitne deklaracije o potrebnim koracima za efikasnu borbu protiv nezakonitih migracija“ u listopadu 2011. kao i pooštavanjem mađarske azilne politike, od studenog 2011. dolazi do ponovne aktualizacije migracijske rute preko Hrvatske u Sloveniju. Prema podacima Frontexa, najveći porast neregularnih migracija u okviru tzv. balkanske rute zabilježen je na hrvatsko-slovenskoj granici (+95%), s najvećim udjelom osoba podrijetlom iz Afganistana, te porastom broja državljana Sirije, Somalije i Alžira.¹⁵

U odnosu na točke ulaska i koridore preko hrvatskog teritorija, moguće je uočiti dvije rute: sjevernu, iz Srbije i Bosne i Hercegovine kroz kontinentalni dio RH te južnu, iz Crne Gore preko Dalmacije. Na sjevernoj ruti migranti ulaze u RH na području Policijske uprave vukovarsko – srijemske, koja je zabilježila najviše neregularnih prelazaka državne granice (1.172), s neznatnim porastom od 1,8% (1.193).¹⁶

¹³Georgiou, M., Zaborowski, R. (2017.): „Media coverage of the “refugee crisis”: A cross-European perspective“, dostupno na: <https://edoc.coe.int/en/refugees/7367-media-coverage-of-the-refugee-crisis-a-cross-european-perspective.html> (pristupljeno 10.02.2024.)

¹⁴HPC (2017.): „Mješoviti migracijski tokovi u Republici Hrvatskoj - stanje, trendovi, izazovi“, dostupno na: <https://www.hpc.hr/wp-content/uploads/2017/12/MjesovitimigracijskitokoviuRepubliciHrvatskoj.pdf> (pristupljeno 10.02.2024.)

¹⁵Frontex (2012.): „Western Balkans Annual Risk Analysis 2012“, Warsaw, dostupno na: www.frontex.europa.eu/publications/ (pristupljeno 10.02.2024.)

¹⁶Ibid.

3.3. Izazovi s kojima se RH suočava

Hrvatska je u razdoblju 2015. – 2019. imala koristi od gospodarske stabilnosti i rasta. Taj je rast bio potaknut rastom izvoza koji je bio posljedica pridruživanja Europskoj uniji i istovremenog povećanja privatne potrošnje i investicija. Rast BDP-a u prosjeku je iznosio oko 3 %, što je bilo iznad prosjeka EU-a. Izvoz su potaknule rekordne turističke sezone i oporavak europskoga gospodarstva. Sve to stvorilo je pozitivno okruženje za gospodarski razvoj. Taj je razvoj utjecao na smanjenje udjela duga u BDP-u s 84,7 % na 73,2 % te na povećanje stope zaposlenosti s 59,2 % na 66,7 %. Ipak, stopa zaposlenosti od 66,7 % u 2019. i dalje je svrstavala Hrvatsku među zemlje EU-a s najlošijim rezultatom. Niska stopa zaposlenosti bila je u snažnoj korelaciji s trajno niskim stopama aktivnosti. Stopa aktivnosti u 2019. pala je na 66,5 %, što je bio blagi pad u odnosu na 2015. (66,9 %), no još uvijek se nalazila znatno ispod prosjeka zemalja EU-27 od 73,4 %. Niske stope aktivnosti posebno su izražene kod niskokvalificiranih radnika, mladih, žena i starijih osoba. Niska stopa aktivnosti starijih osoba (55 – 64 godine) povezana je s praksom prijevremenog umirovljenja. Osobne i obiteljske obveze i skrb znatno su utjecale na nepostizanje viših stopa zaposlenosti među starijim ženama. Drugi važan razlog uključuje invalidnost ili bolest.¹⁷

Migrantska kriza koja je početkom 2015. zahvatila Europu značajno je utjecala na Hrvatsku kao tranzitnu zemlju. Ovu je krizu izazvao složen skup čimbenika, uključujući sirijski građanski rat, političku nestabilnost u drugim bliskoistočnim i afričkim zemljama te ekonomske prilike u tim zemljama. Milijuni pojedinaca bili su prisiljeni napustiti svoje domove u potrazi za perspektivnijom budućnošću, a Hrvatska je 2015. godine postala jedna od središnjih točaka balkanske migracijske rute koja prolazi kroz Tursku i Grčku, Makedoniju te Srbiju i Mađarsku. Hrvatska je u početku nailazila na prepreke u upravljanju migrantskom krizom.¹⁸

Usklađivanje politika i uvjerenja različitih zemalja o prihvatu migranata predstavljalo je izazovan zadatak, kao i nezakonite migracije koje su osobito izražene na granici s Bosnom i Hercegovinom. Unatoč izazovima, Hrvatska je ipak uspješno uskladila upravljanje humanitarnom i sigurnosnom dimenzijom migracijske krize te se iz prihvatne pretvorila u primarno tranzitnu zemlju na balkanskoj ruti.

¹⁷Butković, H., et al. (2023.): „Strani radnici u Hrvatskoj: izazovi i mogućnosti za gospodarski i društveni razvoj“, Zagreb: Institut za razvoj i međunarodne odnose, str. 17.

¹⁸Cindrić, J. (2023.): „Migrantska kriza u Republici Hrvatskoj 2015. godine“, Zaprešić: Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić (Katedra za ekonomiju, menadžment i marketing), str. 1.

Iz navedenog proizlazi da je Hrvatska trebala iskazati fleksibilnost u uvjetima iznimno oprečnih stavova prema migrantima u okruženju zemalja članica EU.

Nadalje, migracije ili mehanička kretanja stanovništva su pored prirodnih kretanja stanovništva glavne odrednice broja stanovnika na nekim područjima. Ipak, iza migracijskih kretanja se nalaze prirodni, društveni i ekonomski čimbenici.

Ukoliko se njima dobro upravlja migracije predstavljaju ogromne potencijale i za zemlje imigracije i za zemlje emigracije pa tako predstavljaju i određenu priliku za Republiku Hrvatsku. Starenje stanovništva, sa svim svojim karakteristikama, determinira prilično ograničavajući demografski okvir oblikovanja radnog kontingenta, a time i aktivnoga stanovništva. Pojavljuje se realna mogućnost, s obzirom na migracije i starenje radnog stanovništva, da u Republici Hrvatskoj nastane manjak radne snage. To je već vidljivo tokom ljetnih mjeseci kada nedostaje radne snage u ugostiteljstvu no ubrzo se isto može dogoditi i u svim ostalim bitnim gospodarskim sektorima.

Starenje stanovništva je povezano i sa negativnim stopama prirodnog prirasta te i rasta očekivanoga trajanja života, pritom sve veći brojevi stanovnika odlaze u mirovinu u odnosu na dio koji tek ulazi u radni sustav te tu nastaju problemi nerazmjera. U Hrvatskoj se sa donošenjem Zakona o mirovinskom osiguranju započelo sa reformama tadašnjeg mirovinskog sustava. Mirovine su osigurane po načelima međugeneracijske solidnosti te se na taj način željela postići održivost postojećeg mirovinskog sustava.

Činjenica je da se Republika Hrvatska, na temelju pada udjela mlađih skupina stanovništva, porasta starije dobne skupine stanovništva, povećanja prosječne starosti stanovništva te nepovoljnih koeficijenta starosti, svrstava u skupinu zemalja sa starim stanovništvom te se ne naziru naznake rješenja ove problematike. Starenje stanovništva dovodi do većeg udjela starijih osoba, što općenito znači da je više ljudi u situaciji ekonomske ovisnosti i relativno manje ljudi u radno sposobnom stanovništvu koji ih podržavaju. To izaziva zabrinutost zbog fiskalnog opterećenja budućih generacija i održivosti socijalnih programa, jer veći udio starijih osoba dovodi do povećanih javnih izdataka, posebno u pogledu zdravstvene zaštite i mirovina, kao i proporcionalnog smanjenja potencijalnih radnika koji doprinose sustavu.

Rješenje problema nedostatka radne snage mogu upravo predstavljati migracije. Ukoliko se osobe koje dolaze na područje Republike Hrvatske dobro educira te ih se nauči jezik oni mogu predstavljati vrijedne ljudske resurse u sustavima koje karakterizira upravo manjak radne snage.

3.4. Sigurnost i prava migranata

Proces harmonizacije zakonodavstva vezanog uz migracije započeo je prije ulaska Hrvatske u EU. Prije početka pristupnih pregovora 2006. hrvatsko je zakonodavstvo samo u ograničenoj mjeri bilo usklađeno sa zahtjevima EU-a. Prijenos pravne stečevine EU-a bio je potreban u područjima koja se odnose na radne migracije te su 2004. usvojeni amandmani na prvi Zakon o strancima. Trebalo je riješiti postupke za prihvata i deportaciju. Nadalje, Hrvatska je trebala povećati kapacitet svojih prihvatnih centara i obuku osoblja na svim razinama.¹⁹

U nastavku će bit pojašnjena pitanja vezana uz sigurnost migranata i zaštita ljudskih prava migranata u RH.

3.4.1. Pitanja vezana uz sigurnost migranata

Suvremeno globalno okruženje karakteriziraju novi oblici globalizacije utemeljeni kao “transgranični proces koji zahvaća politiku, demografiju, ekonomiju, ekologiju, sigurnost, komunikologiju, kulturu.”²⁰

Nadalje, kao posljedica ovakvih procesa javlja se potreba za interesno-globalnim udruživanjem, stvaranjem novih globalnih igrača i suvremenih sigurnosno-političkih odnosa i procesa. Nadalje, suvremeni politički, ekonomski, vojni, tehnološki, te općedruštveni tokovi “marginalizirali” su tradicionalno promatranje koncepta sigurnosti. Novi koncept sigurnosti podrazumijeva i novi okvir analize kroz multidisciplinarni i višesektorski pristup pitanjima sigurnosti.

Iz konstituiranja višesektorskog pristupa pitanjima sigurnosti koji, osim vojnog, uključuje još četiri nevojna sektora, proizlazi i širi spektar sigurnosnih prijetnji koje mogu biti vojnog, političkog, ekonomskog i društvenog karaktera. Post hladnoratovsko razdoblje karakteriziraju

¹⁹Europska komisija - https://commission.europa.eu/index_hr (pristupljeno 10.02.2024.)

²⁰Ćurak, N. (2002.): „Geopolitika kao sudbina - Slučaj Bosna“, Sarajevo: Fakultet političkih nauka, str. 55.

vojne, ekonomske, političke i društvene integracije koje su se razvile u sektore sigurnosti. Većina europskih zemalja sigurnost percipira kao nevojni pojam pa iz toga proizlazi da su suvremene prijetnje sigurnosti po prirodi nevojne. Ovakva percepcija vrijednosti predstavlja rezultat šireg shvaćanja koncepta sigurnosti (multisektorski pristup), jer, osim političko-socijalnih dimenzija, europska sigurnost nakon bipolarne ere aktualizirana je kroz još tri njene dimenzije i to: vojnu, gospodarsku i humanitarnu, gdje važno mjesto u toj koncepciji predstavljaju zaštita univerzalnih ljudskih prava i temeljnih sloboda, demokracija i vladavina prava.²¹

Radi potpunije teorijske analize bitno je naglasiti osnovne karakteristike suvremenog shvaćanja sigurnosti koje su oblikovale međunarodno, odnosno globalno sigurnosno okruženje:²²

- stvaranje novih nacionalnih država koje imaju pretežito heterogenu etničku strukturu stanovništva; porast nacionalizma, ksenofobije i patriotizma,
- novi val demokratizacije svijeta kao globalni proces,
- policentrična struktura svijeta, transnacionalni (nedržavni) akteri i njihova moć utjecaja na nacionalne i nadnacionalne odnose,
- redefiniranje koncepta sigurnosti (multisektorski pristup, regionalni sigurnosni kompleks), stvaranje i jačanje nadnacionalnih sigurnosnih struktura,
- pojava novih sigurnosnih prijetnji (političke, ekonomske, vojne, tehnološke) koje nadilaze nacionalno-suverene teritorije i sve više destabiliziraju političke elite slabih država, što može biti generator političkih, ekonomskih i sigurnosnih kriza,
- pitanje daljnjeg vojno-političkog egzistiranja NATO-a u multipolarnom svijetu na jednoj, ali i djelovanja zajedničkog europskog sigurnosnog prostora na drugoj strani,
- nove regionalne sigurnosne pojave i procesi (Sjeverna Afrika, Bliski Istok, Sirija) i njihove ekonomske, sigurnosne i političke posljedice u svijetu.

Ove činjenice intenzivirale su potrebu za jačanjem nadnacionalnih odnosno međunarodnih (globalnih) sigurnosnih struktura, koje će preuzeti ulogu očuvanja svjetskog mira i sigurnosti.

²¹Tatalović, S., Grizold, A., Cvrtila, V. (2008.): „Suvremene sigurnosne politike“, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga, str. 32.

²²Butković, H., et al. (2023.), op.cit., str. 32.157.

Prema dostupnim analizama, migracijski valovi kretali su se kroz nekoliko glavnih pravaca, odnosno ruta prema zemljama Europske unije. Tu prije svega ubrajamo zapadno-mediteransku rutu (Maroko, Alžir), centralno-mediteransku rutu (Tunis, Libija), zapadno balkansku rutu (Makedonija, Srbija, Hrvatska, Slovenija, Mađarska), istočno-mediteransku rutu (Turska-Grčka), istočnu rutu (Rumunjska, Bugarska, Češka Republika, Slovačka, Poljska) te rutu na sjevernom dijelu europskog kontinenta (Bjelorusija, Ukrajina, Latvija, Litva, Finska).¹⁰ Najveće kretanje migranata i izbjeglica i broj ilegalnih prelazaka granica zabilježeni su na zapadno-balkanskoj i istočno-mediteranskoj ruti.²³

U konačnici, izbjeglička i migracijska kriza reafirmirala je neodvojivost države, pojedinca i identitetske politike kao referentnih objekata sigurnosti, pokazujući da politički akteri svojim diskursom identitet pojedinca mogu pretvoriti u sigurnosni izazov za državu.²⁴

Zbog toga je nužno smanjenje negativne reverzibilnosti na nacionalnoj, lokalnoj, ali i na razini Europske unije prema identitetskim pitanjima, koja jesu ili mogu biti dio migrantske i izbjegličke krize. Nadalje, ovo pitanje treba vratiti u jedan demokratski i zajednički politički diskurs i okvir koji neće delegitimirati Uniju, niti njene članice. U protivnom, u budućnosti se mogu očekivati negativne političke posljedice po funkcioniranje same Europske unije, ali i po njene temeljne osnove i vrijednosti kao što su sloboda, sigurnost i pravda. Pretpostavke za ovakvo djelovanje podrazumijevaju harmoničan i koordiniran, te efikasan i efektivan plan na unutrašnjem, ali i vanjsko-političko-sigurnosnom angažmanu. U biti, promjene u strukturi i sustavu društvenog djelovanja odražavaju se na sektor sigurnosti, koju Tatalović analizira kroz divergentnost opće organizacije, odnosno organizacije koja postaje fleksibilnija, što rezultira time da se informacije maksimalno šire i dostupne su svima, a donošenje odluka je decentralizirano u odnosu na prethodno centralizirano i povjerljivo razdoblje.²⁵

To podrazumijeva veći stupanj interakcije svih referentnih objekata unutar Unije. Uspostava novog sustava vrijednosti zahtijevala bi uključivanje pitanja azila i migracije, koncepta multikulturalnosti, zaštite manjinskih prava, smanjenja ksenofobije i deradikalizacija na mikro i makro razini u svakodnevnom diskursu. To bi, da napravimo analogiju sa Gidensovim

²³Smajić, M., (2017.): „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“, Forum za sigurnosne studije, Vol. 1., No. 1., str. 153.

²⁴Ibid., str. 164.

²⁵Tatalović, S. Malnar, D. (2015.): „Sigurnosni aspekti izbjegličke krize“, Političke analize, Vol. 6., No.23., str. 23-.

konceptom blokiranog društva, dovelo do demokratiziranja i desekuritiziranja ovih pitanja sa kojima se Europa trenutno susreće.

3.4.2. Zaštita ljudskih prava migranata u RH

Nakon ulaska Hrvatske u EU (srpanj 2013.) pitanje integracije migranata iz trećih zemalja dobiva veći značaj, osobito zbog sve jačih izbjegličkih valova u Europu čije rute prolaze i kroz Hrvatsku. Izbjeglice dolaze prvenstveno s područja zahvaćenih ratom (Sirija, Afganistan, Iran) gdje se učestalo krše ljudska prava. Za ovu analizu relevantna su dva posljednja zakona koja su regulirala rad migranata iz trećih zemalja. Prvi je Zakon o strancima iz 2018. (na snazi od 26. svibnja 2018. do 31. prosinca 2020.). Drugi je važeći Zakon o strancima koji je donesen u prosincu 2020., a primjenjuje se od 1. siječnja 2021. godine.²⁶

Zakon o strancima iz 2018. godine temeljio se na sustavu kvota. Odlukom Vlade RH utvrđivale su se godišnje kvote za produženje već izdanih dozvola i novo zapošljavanje državljana iz trećih zemalja. Ta se odluka morala objaviti najkasnije do 31. listopada prethodne godine. Prijedlog je davalo nadležno ministarstvo na temelju mišljenja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore i predstavnika socijalnih partnera, a u skladu sa stanjem na tržištu rada u pojedinim djelatnostima i zanimanjima.²⁷

Godišnjim kvotama mogle su se odobriti dozvole za sezonski rad do 90 dana ili do šest mjeseci kao i dozvole za osobe upućene iz poduzeća. Odobrenje dozvola za boravak i rad na temelju navedenih godišnjih kvota državljanima trećih zemalja bilo je uvjetovano ispunjavanjem sljedećih uvjeta: ugovor o radu, potvrda ili drugi dokaz o radu; dokaz o stečenoj obrazovnoj kvalifikaciji ili osposobljenosti; odnosno dokaz o registraciji trgovačkog društva, predstavništva ili sličnog subjekta u Republici Hrvatskoj, ako je to relevantno.

Danas je rad migranata iz trećih zemalja reguliran relativno novim Zakonom o strancima, koji je usvojen u studenom 2020. i koji je stupio na snagu u siječnju 2021.⁶ Glavna razlika u odnosu na bivši zakon je u tome da Vlada više ne mora odlučivati o godišnjim kvotama za rad državljana trećih zemalja. Međutim, poslodavci su dužni zatražiti od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje provedbu testa tržišta rada prije podnošenja zahtjeva za dozvolu za boravak i rad

²⁶Zakon o strancima - NN 133/20, 114/22, 151/22

²⁷Ibid.

stranaca. Kako bi državljaninu treće zemlje bila odobrena dozvola za boravak i rad u Hrvatskoj, testom tržišta rada trebalo bi se potvrditi da u zemlji nema nezaposlenih osoba koje ispunjavaju uvjete poslodavca. Postupak izdavanja dozvole, uključujući test tržišta rada, sukladno zakonu traje najviše 30 dana.

Prema novom Zakonu o strancima (2020.) poslodavac koji namjerava zaposliti stranog radnika mora napisati zahtjev Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ) u kojem navodi uvjete radnog mjesta. Nakon toga savjetnik HZZ-a u roku od 15 dana mora pronaći domaće nezaposlene radnike koji zadovoljavaju te uvjete i poslati ih na razgovor poslodavcu. Na temelju rezultata tih razgovora savjetnik donosi odluku o tome može li poslodavac zaposliti stranog radnika.²⁸ Ako dobije pozitivan odgovor (što znači da nema nezaposlenih radnika za to radno mjesto), poslodavac ima rok od 90 dana za podnošenje zahtjeva za izdavanje radne dozvole koji se podnosi HZZ-u i Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Tijekom tog postupka HZZ razmatra je li poslodavac ispunio sljedeće uvjete koji mu omogućuju da zaposli stranog radnika: da nema duga po osnovi javnih davanja, da posluje u zanimanjima za koja traži radnike, da ima registriranu djelatnost, da ima barem jednog radnika zaposlenog na neodređeno i puno radno vrijeme, da ima barem jednu četvrtinu zaposlenih domaćih radnika. Poslodavac također treba dokazati da potencijalni strani radnik zadovoljava sve uvjete koji su se tražili od domaćih radnika, a ugovor za stranog radnika treba biti u skladu s odredbama granskih kolektivnih ugovora.

Na temelju te dokumentacije HZZ izdaje svoje mišljenje i šalje ga MUP-u koji dalje provodi upravni postupak, pri čemu je najvažnija dostava potvrde o nekažnjavanju iz zemalja iz kojih dolazi strani radnik. Novim Zakonom o strancima predviđeno je i da se za određena zanimanja ne treba provoditi test tržišta rada. To su zanimanja za koja trajno i u velikom broju nedostaje radna snaga na području čitave Hrvatske. Ta zanimanja nalaze se na popisu koji periodički donosi Upravno vijeće HZZ-a, a uglavnom je riječ o zanimanjima iz područja graditeljstva i IT industrije.

Slično svom prethodniku, novi Zakon o strancima propisuje da nakon neprekidnog razdoblja od pet godina boravka u Hrvatskoj (uključujući odobreni privremeni boravak, azil ili supsidijarnu zaštitu) državljaninu treće države može biti odobren stalni boravak u Hrvatskoj.⁹ Novim zakonom također uvodi se novi institut dugotrajne vize (viza D), i to u slučajevima kada je državljaninu treće zemlje odobren privremeni boravak po osnovi rada, spajanja obitelji,

²⁸Butković, H., et al. (2023.), op.cit., str. 22.

studija, istraživanja i srednjoškolskog obrazovanja.¹⁰ Zakonom je propisana i mogućnost reguliranja privremenog boravka za tzv. digitalne nomade, odnosno strance koji poslove za strane poslodavce obavljaju digitalno.²⁹

Vezano uz ovaj novi institut očekuju se određene izmjene poreznih odredbi kao i odredbi o zdravstvenom osiguranju. Općenito, rad digitalnih nomada ne bi trebao biti podložan oporezivanju, odnosno plaćanju poreza na dohodak. Državljaninu treće zemlje odobrit će se privremeni boravak ako su ispunjeni odgovarajući uvjeti.

²⁹Butković, H., et al. (2023.), op.cit., str. 22.

4. UPRAVLJANJE MIGRANTSKOM KRIZOM

U jesen 2015. godine, neposredno prije parlamentarnih izbora na hrvatske granice naišao je val migranata s balkanske rute u kojem je u zapadnu Europu preko Hrvatske u razdoblju od nekoliko mjeseci prošlo više stotina tisuća migranata.³⁰

Migrantski val dogodio se u vrijeme vrlo polarizirane predizborne kampanje u kojoj su dominirala ideološka i povijesna pitanja, i u kontekstu narasle polarizacije između ljevice i desnice oko vrijednosnih, ideoloških i kulturalnih pitanja.³¹

U hrvatskom susjedstvu, posebice u Mađarskoj, ali i u Sloveniji, migrantski je val pokrenuo političku reakciju uglavnom desnih, ali i nekih centrističkih stranaka, koje su pokušale mobilizirati političku podršku ističući masovne migracije kao prijetnju identitetu, sigurnosti i ekonomskom prosperitetu njihovih zemalja, ali i cijele Europe. Neke od ovih stranaka su migrantsku krizu koristile i kako bi kreirale ozračje krize i izgradile suverenistički politički identitet temeljen na otporu Europskoj uniji i navodnoj zajedničkoj migracijskoj politici koja traži otvorene granice.³²

U nastavku će bit pojašnjeni institucionalni i politički aspekti, istraživanje medija - pristup izvještavanju o migrantskoj krizi te analiza medija i javnog mnijenja - uloga medija u oblikovanju percepcije migrantske krize te reakcije javnosti i društvenih skupina.

4.1. Institucionalni i politički aspekti

Dobro je poznato kako je fenomen migracija postao iznimno relevantan u posljednjih nekoliko desetljeća. Migrantska kriza u Europi je posebice od 2015. godine rezultirala brojnim raspravama o migracijama, izbjeglicama, integraciji i sličnim pitanjima, te je stoga jedan od ciljeva ovog rada dati odgovarajući doprinos profesionalnoj i javnoj debati na području integracije migranata u hrvatsko društvo.³³

³⁰Esterajher, J. (2015.): „Iskustva zbrinjavanja prognanika i izbjeglica i suvremena izbjegličko-migrantska kriza u Hrvatskoj“, Političke analize, Vol. 6., No. 23., str. 15.

³¹Mustapić, M., Balabanić, I. (2018.): "Mjesto sjećanja" ili izborna kampanja? Analiza sadržaja hrvatskih medija prije parlamentarnih izbora 2015., Društvena istraživanja, Vol. 27., No. 3., str. 442.

³²Kallius, A., Monterescu, D., Rajaram, P.K. (2016.): „Immobilizing mobility: Border ethnography, illiberal democracy, and the politics of the "refugee crisis" in Hungary“, American Ethnologist, Vol. 43., No. 1., str. 25.

³³Blagojević, A. (2020.): „Pravni i institucionalni okvir integracije migranata u hrvatsko društvo“, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol. 57., No. 3/2020, str. 707.

Nadalje, koncept integracije migranata u društvo bez ikakve je sumnje višedimenzionalan i u najmanju ruku ambiciozan, a u krajnju ruku kaotičan, kao što to navodi Robinson („riječ koju upotrebljavaju mnogi, ali ju većina razumije različito“).³⁴ Stoga i ne čudi činjenica da je pojam integracije migranata pojam oko kojega do danas nije postignuta jedinstvena definicija.

Pravni okvir Republike Hrvatske za integraciju migranata čine:³⁵

- relevantne odredbe Ustava Republike Hrvatske,
- relevantni ratificirani međunarodni ugovori,
- odgovarajući zakoni i podzakonski propisi.

Općenito se može istaknuti kako je važnost ustavnih jamstava ljudskih prava i temeljnih sloboda naglašena u Ustavu Republike Hrvatske kako mjestom koje relevantno poglavlje ima u strukturi ustavnog teksta, tako i opsegom koji navedena jamstva imaju u cjelini ustavnog teksta. Treća cjelina Ustava podijeljena je u tri odjeljka:³⁶

- zajedničke odredbe,
- osobne i političke slobode i prava,
- gospodarska, socijalna i kulturna prava.

Slijedom navedenog temeljno pravno načelo o jednakosti svih ljudi, kako državljana, tako i stranaca, u pogledu korištenja njihovim pravima sadržano je u čl. 14. Ustava, kojim se zabranjuje diskriminacija ljudskih bića po bilo kojoj osnovi, odnosno neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.³⁷ Ovo načelo dodatno je naglašeno u drugom stavku istog članka prema kojemu su svi pred zakonom jednaki. U skladu s čl. 16. Ustava, ljudska prava mogu se ograničiti samo zakonom, i to u cilju zaštite sloboda i prava drugih ljudi, te zaštite pravnog poretka, javnog morala i zdravlja, s tim da svako takvo ograničenje mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

³⁴Blagojević, A. (2020.), op.cit., str. 707.

³⁵Ibid., str. 707.

³⁶Ustav Republike Hrvatske - NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

³⁷Ibid.

Drugim odjeljkom III. glave Ustava zajamčene su osobne i političke slobode i prava, uključujući pravo na život, slobodu i integritet osobnosti, zabranu mučenja i prisilnog rada, nepovredivost doma, slobodu mišljenja i izražavanja misli, slobodu vjeroispovijedi itd.³⁸ Na ovaj se odjeljak nadovezuje odjeljak o jamstvima gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava, među kojima su pravo vlasništva, pravo na rad, pravo na socijalnu sigurnost i socijalno osiguranje, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na obrazovanje itd.

Temeljem Ustava su svi državljani i stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti. Sukladno čl. 32. Ustava, svatko tko se zakonito nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ima pravo slobodno se kretati i birati boravište, a pravo kretanja na teritoriju Republike Hrvatske, pravo ulaska u nju i izlaska iz nje može se iznimno ograničiti zakonom ukoliko je to nužno radi zaštite pravnog poretka, ili zdravlja, te prava i sloboda drugih.³⁹

Stranim državljanima i osobama bez državljanstva jamči se također pravo utočišta u Republici Hrvatskoj, osim ako su progonjeni za nepolitičke zločine i djelatnosti suprotne temeljnim načelima međunarodnog prava. Ukoliko se stranac zakonito nalazi na teritoriju Republike Hrvatske, ne može biti protjeran ili izručen drugoj državi, osim kada se mora izvršiti odluka donesena u skladu s međunarodnim ugovorom ili zakonom.

Konačno, bitno je istaknuti kako su čl. 3. Ustava Republike Hrvatske u popis najviših vrednota ustavnog poretka i temelja za tumačenje Ustava uvršteni i jednakost (kao jednakost svih ljudi pred zakonom) i poštovanje prava čovjeka (kao osnovica djelovanja državnih i drugih tijela, ali i odnosa među pojedincima u društvu).

Kada je riječ općenito o ustavnim pravima migranata u Hrvatskoj, krovna institucija za zaštitu njihovih Ustavom zajamčenih prava jest Ustavni sud Republike Hrvatske. Sukladno čl. 129. Ustava Republike Hrvatske, Ustavni sud, inter alia, odlučuje povodom ustavnih tužbi protiv pojedinačnih odluka državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te također pravnih osoba s javnim ovlastima, kada su tim odlukama povrijeđena ljudska prava i temeljne slobode, kao i pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, zajamčeni Ustavom Republike Hrvatske.⁴⁰

³⁸Ustav Republike Hrvatske - NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

³⁹Ibid.

⁴⁰Blagojević, A. (2020.), op.cit., str. 726.

Integracija migranata u hrvatsko društvo je, na temelju zakonodavnog i regulatornog integracijskog okvira, područje koje je u nadležnosti nekoliko ministarstava (na čelu s Ministarstvom unutarnjih poslova), ureda, povjerenstava, a značajnu ulogu u ovom području svakako imaju i brojne nevladine organizacije.

Glavno tijelo zaduženo za opću implementaciju mjera migracijske politike jest Ministarstvo unutarnjih poslova. Sukladno čl. 76. st. 3. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, ovo Ministarstvo provodi aktivnosti za integraciju stranaca u društvo, koje uključuju izradu plana integracije, pružanje pomoći u ostvarivanju plana i nadzor nad izvršenjem plana.⁴¹ Ostala ministarstva uključena su u integraciju migranata u skladu sa svojim područjem rada: tako je, primjerice, pravo na socijalnu skrb u nadležnosti Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, pravo na zdravstvenu zaštitu u nadležnosti Ministarstva zdravstva, pravo na obrazovanje u nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja itd.

Glavno koordinacijsko tijelo u području integracije jest Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Ova nadležnost Ureda proizlazi iz čl. 76. st. 5. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, prema kojemu Ured provodi koordinaciju svih ministarstava, nevladinih organizacija i drugih tijela koja sudjeluju u postupku integracije, u okviru Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo i pripadajuće Radne skupine koja izrađuje prijedloge strateških dokumenata u ovom području.⁴²

Konačno, bitno je istaknuti kako važnu ulogu u implementaciji i nadzoru integracijske politike imaju brojne međunarodne organizacije (prije svega UNHCR, u skladu s Konvencijom o statusu izbjeglica), ali i brojne nevladine organizacije u Hrvatskoj (Hrvatski Crveni križ, Isusovačka služba za izbjeglice, Hrvatski pravni centar, Centar za mirovne studije, Udruga „MI“ – Split, Are You Syrious itd.).⁴³

Unatoč postojanju odgovarajućeg pravnog, kao i institucionalnog integracijskog okvira, dostupna istraživanja pokazuju kako implementacija navedenih okvira nije na zavidnoj razini.

⁴¹Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti - NN 70/15, 127/17, 33/23

⁴²Ibid.

⁴³Blagojević, A. (2020.), op.cit., str. 726.

4.2. Istraživanje medija - pristup izvještavanju o migrantskoj krizi

Dolazak velikog broja izbjeglica i migranata u Europu od 2015. na dalje, potaknuo je europske i hrvatske medije na svakodnevno izvještavanje o „migrantskoj krizi“. Mediji služe za prenošenje poruka i za izvještavanje o događajima, no oni mogu, korištenjem okvira, oblikovati stavove i mišljenja publike. Specifičnost i kompleksnost situacije s migrantskom krizom stavili su medije pred velik izazov u smislu prezentacije tog fenomena.

Metodologija istraživanja se odnosi na medijsku analizu:

- analiza članaka objavljenih na odabranim internetskim portalima, a koji se odnose na migrantsku krizu:
 - Jutarnji list,
 - Večernji list,
 - Crveni križ,
- odabir vremenskog raspona:
 - analiza članaka iz određenog perioda koji obuhvaća ključne događaje i trendove vezane uz migrantsku krizu:
 - Jutarnji list – 9.3.2016.
 - Večernji list – 5.9.2015.
 - Crveni križ – 6.9.2021.
- identifikacija ključnih tema i okvira:
 - analiza članaka radi identifikacije dominantnih okvira kroz koje mediji percipiraju migrantsku krizu (npr. humanitarni, sigurnosni, ekonomski):
 - Jutarnji list – sigurnosni, ekonomski okvir,
 - Večernji list – sigurnosni okvir,
 - Crveni križ – humanitarni okvir.

Metodologija istraživanja se odnosi i na kvalitativnu analizu:

- kategorizacija članaka:
 - klasifikacija članaka prema tonu (pozitivan, neutralan, negativan):
 - Jutarnji list – negativan ton,
 - Večernji list – negativan ton,
 - Crveni križ – pozitivan ton.

- sadržaju (npr. izvještavanje o humanitarnim aspektima, političkim reakcijama, ekonomskim implikacijama):
 - Jutarnji list – izvještavanje o političkim reakcijama i ekonomskim implikacijama,
 - Večernji list – izvještavanje o političkim reakcijama,
 - Crveni križ – izvještavanje o humanitarnim aspektima.

Hipoteze:

1. **Hipoteza 1:** Medijsko izvještavanje o migrantskoj krizi razlikuje se među različitim medijskim platformama (npr. Jutarnji list, Večernji list, Crveni križ) s obzirom na njihova svjetonazorska polazišta.
2. **Hipoteza 2:** Okvir kroz koji mediji percipiraju migrantsku krizu (humanitarni, sigurnosni, ekonomski) utječe na percepciju javnosti o tom fenomenu.
3. **Hipoteza 3:** Postoji statistički značajna povezanost između retoričkih strategija korištenih u medijskim tekstovima o migrantskoj krizi i javnog mnijenja o pitanju migracija.

Istraživačko pitanje:

Kako medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj varira među različitim medijskim platformama i kako ta percepcija utječe na oblikovanje javnog mnijenja o migrantskoj krizi?

Ovaj pristup istraživanju omogućuje dublje razumijevanje uloge medija u oblikovanju percepcije javnosti o migrantskoj krizi te identifikaciju potencijalnih utjecaja medijskog izvještavanja na društvene stavove i politike. Na slici 1. je prikazan primjer članka Jutarnjeg lista.

Slika 1. Primjer članka Jutarnjeg lista

J premium vijesti izbori sport j2 scena kultura novac pretplate

ŠTO SLIJEDE?

KAKO SE ODVIJALA MIGRANTSKA KRIZA Na početku su izbjeglice bile prihvaćene otvorenih ruku, a sada se zatvara ruta kojom je prošlo 800.000 ljudi

Piše: Ivan Zrinjski Objavljeno: 09. ožujak 2016. 15:45

Reuters / EPH

f
X
💬
✉

VEZANE VIJESTI

U protekloj, 2015. godini, u Europu je prema podacima Eurostata ušlo 1 321 560 migranata, većina njih izbjeglica iz ratom pogođenih Sirije, Afganistana i Iraka. Štoviše, prema procjenama podacima Frontexa, agencije Europske unije koja se brine o osiguranju njenih vanjskih granica, na europski je kontinent prošle godine stiglo preko 1 800 000 izbjeglica i migranata. U prvih dva mjeseca 2016. godine u Europu je pak ušlo 135 000 izbjeglica i migranata - ne iz razloga jer su najednom odlučili ostali u svojim državama, već zbog nedavno postroženih kriterija prihvata te djelomično zbog lošijih vremenskih uvjeta za put.

Izvor: Jutarnji - <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi-29593> (pristupljeno 12.02.2024.)

Kao što je vidljivo na slici 1. portal ističe kako je 2015. godine u Europu, prema podacima Eurostata, ušlo 1 321 560 migranata, većina njih izbjeglica iz ratom pogođenih Sirije, Afganistana i Iraka. Taj enormni priljev ljudi izazvao je dosad najveću krizu u EU, praktički srušio Dablinsku uredbu o pravilima traženja i dodjele azila te podijelio države članice i njihove lidere u velikoj raspravi o tome kako se nositi s prihvatom i izbjeglica/migranata i da li ih uopće propuštati na teritorij Unije.

Navodi se kako u tom trenutku sve ovisi o tome hoće li zaživjeti dogovor EU - Turska o načinu rješavanja migrantske krize. Na kocki su tisuće života i nekoliko puta više ljudskih sudbina, ali i ugled Unije i svih njenih država članica po pitanju poštivanja ljudskih prava osoba koje su bile prisiljene bježati iz svojih domova u potrazi za novim životom.

Na slici 2. je prikazan primjer članka Večernjeg lista.

Slika 2. Primjer članka Večernjeg lista

05.09.2015. u 08:17

Imigrantska plima balkanskom rutom krenula je kada je Tsipras odlučio ostvariti svoje prijetnje da će "Europu preplaviti milijunima migranata i džihadistima", ali svi su se obrušili na Orbana i njegovu gradnju zida prema Srbiji

Izvor: Večernji - <https://www.vecernji.hr/vijesti/je-li-migrantska-kriza-odgovor-europske-ljevice-na-dominaciju-desnice-u-europi-1022958> (pristupljeno 12.02.2024.)

Kao što je vidljivo na slici 2. portal ističe kako je imigrantska plima balkanskom rutom krenula kada je Tsipras odlučio ostvariti svoje prijetnje da će "Europu preplaviti milijunima migranata i džihadistima", ali svi su se obrušili na Orbana i njegovu gradnju zida prema Srbiji.

Nadalje, dok se to ne riješi, Europa prolazi kroz moralni purgatorij. U nedostatku jasne političke volje naravno da je čitava stvar, pod znalačkim upravljanjem dežurnih moralnih tutora, prešla u ruke javnoga mnijenja, koje pokazuje sve jasnije znake histerije i ideološke isključivosti. Uz ovu političku kalkulaciju ljevice s imigrantskom politikom, točnije njenim opstruiranjem, treba imati na umu i svjetonazorne sličnosti islama i socijalizma, imajući na umu njihove totalitarne elemente i sigurnosne izazove.

Na slici 3. je prikazan primjer članka Crvenog križa.

Slika 3. Primjer članka Crvenog križa

16.09.2021.

Prije točno šest godina u Hrvatskoj je započela izbjeglička i migrantska kriza koja je bila velik izazov za sve uključene. Uz predan rad, odgovor na krizu u RH prošao je iznimno uspješno, a operaciju je pohvalila i međunarodna zajednica. Posebne pohvale upućene su na suradnju humanitarnih organizacija kojom je koordinirao Hrvatski Crveni križ.

Kao glavni koordinator aktivnosti na terenu međunarodnih i nevladinih organizacija, Hrvatski Crveni križ je tijekom izbjegličke i migrantske krize uspio je uspostaviti funkcionalan humanitarni sustav u kojemu su organizacije svojim aktivnostima međusobno nadopunjavale jedna drugu. Zahvaljujući tom sustavu, stotine tisuća ljudi posvjedočit će da im je tijekom njihova boravka u Hrvatskoj omogućen život dostojan čovjeka.

Izvor: HCK - <https://www.hck.hr/novosti/proslo-je-sest-godina-od-migrantske-krize-u-hrvatskoj/11016> (pristupljeno 12.02.2024.)

Kao što je vidljivo na slici 3. Crveni križ ističe kako je prije točno šest godina u Hrvatskoj je započela izbjeglička i migrantska kriza koja je bila velik izazov za sve uključene (članak je objavljen 2021. godine). Uz predan rad, odgovor na krizu u RH prošao je iznimno uspješno, a operaciju je pohvalila i međunarodna zajednica. Posebne pohvale upućene su na suradnju humanitarnih organizacija kojom je koordinirao Hrvatski Crveni križ.

Nadalje, kao glavni koordinator aktivnosti na terenu međunarodnih i nevladinih organizacija, Hrvatski Crveni križ je tijekom izbjegličke i migrantske krize uspio je uspostaviti funkcionalan humanitarni sustav u kojemu su organizacije svojim aktivnostima međusobno nadopunjavale jedna drugu. Zahvaljujući tom sustavu, stotine tisuća ljudi posvjedočit će da im je tijekom njihova boravka u Hrvatskoj omogućen život dostojan čovjeka.

S najvećim brojem djelatnika i volontera na terenu, Hrvatski Crveni križ uspio je ranjivim skupinama osigurati i psihosocijalnu podršku koja je bila osobito važna tijekom njihova boravka u Zimskom tranzitno-prihvatnom centru u Slavanskom Brodu, u kojemu su se zadržavali i po nekoliko dana. Tijekom krize psihosocijalnu podršku dobilo je gotovo 89.000 osoba, a taj posao HCK provodi i danas u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite u RH.⁴⁴

Tijekom izbjegličke i migrantske krize, Hrvatski Crveni križ vodio je prihvat i distribuciju humanitarne pomoći; provodio je preventivne i zdravstvene higijenske mjere; osiguravao je sve potrebne servise i usluge kako bi se stotinama tisuća ljudi omogućio boravak u Hrvatskoj dostojan čovjeka; pružao je pomoć u logistici i provođenju aktivnosti ostalim institucijama i organizacijama. Odrađeno je gotovo 200 000 volonterskih sati, podijeljeno je više od 615 tona hrane te 580 000 litara pitke vode, a osim u kampovima, radilo se i na svim graničnim prijelazima koje su prelazile izbjeglice i migranti.⁴⁵

⁴⁴HCK - <https://www.hck.hr/novosti/proslo-je-sest-godina-od-migrantske-krize-u-hrvatskoj/11016> (pristupljeno 12.02.2024.)

⁴⁵Ibid.

Hrvatski Crveni križ jedina je organizacija koja je radila na spajanju članova razdvojenih obitelji. To je bio lavovski posao naših djelatnika i volontera. Tijekom krize uspješno smo riješili gotovo 1.600 slučajeva razdvojenih obitelji.

Rezultati ove analize sadržaja pokazali su kako se o migrantima većinom izvještavalo neutralno te da oni većinom nisu bili predmetom stereotipiziranja. Potvrđeno je kako se medijsko izvještavanje o migrantskoj krizi razlikuje među različitim medijskim platformama (npr. Jutarnji list, Večernji list, Crveni križ) s obzirom na njihova svjetonazorska polazišta. Osim toga potvrđeno je kako okvir, kroz koji mediji percipiraju migrantsku krizu (humanitarni, sigurnosni, ekonomski), utječe na percepciju javnosti o tom fenomenu. Osim toga postoji statistički značajna povezanost između retoričkih strategija korištenih u medijskim tekstovima o migrantskoj krizi i javnog mnijenja o pitanju migracija. Ipak, dominantni je okvir izvještavanja kod svih portala tijekom cijelog analiziranog razdoblja bio sigurnosni, a ne humanitarni. To se ne odnosi na Crveni križ koji navodi svoj utjecaj na osiguravanje kvalitetnog života migranata u Hrvatskoj.

4.3. Analiza medija i javnog mnijenja

Hrvatska je tradicionalno iseljenička zemlja, pa je uz nastojanja zadržavanja domaćeg stanovništva kontinuirano prisutna potreba za stranom, imigrantskom radnom snagom. Prema dostupnoj statistici Ministarstva unutarnjih poslova (MUP, 2022) u Hrvatskoj su krajem 2020. godine boravili stranci, EU državljani i državljani trećih zemalja iz ukupno više od stotinu zemalja svijeta, a u udjelu u općoj populaciji činili su tek oko 2%.⁴⁶

Nakon trendova prisilnog raseljavanja tijekom rata 1990-ih, snažnijem iseljavanju hrvatskih građana u inozemstvo svjedočimo osobito nakon pristupanja u EU, što je uz nepovoljne demografske prilike prirodnog pada stanovništva (depopulacije) te stanja oko neregularnih migracija na hrvatskim granicama jedna od vodećih tema u javnoj sferi.

Pitanje prisutnosti izbjeglica i prisilnih migranata na hrvatskom teritoriju unatrag 30-ak godina veže se prvenstveno za raseljavanje u Domovinskom ratu. Krajem 1990-ih pristizale su i izbjeglice s Kosova, a pomalo i iz udaljenijih krajeva, s azijskog i afričkog kontinenta. Od potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU-om u 2001. godini, Hrvatska je svoj

⁴⁶MUP (2022.): „Statistika – 2020“, dostupno na: <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/moji-dokumenti-281563/stranci-333/statistika-169019/169019> (pristupljeno 12.02.2024.)

pravno-zakonodavni i institucionalni okvir u vezi migracija harmonizirala s pravnom stečevinom EU-a, u procesu znanom kao europeizacija azilne, migracijske i granične politike, gradeći vlastiti nacionalni sustav azila i integracije kroz prilagodbu i dosezanje unijskih standarda (Lalić Novak, 2016).

Od prvog Zakona o azilu, koji se počeo primjenjivati od 2004. godine, do kraja 2021. godine, od kada je na snazi trenutni Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti ('Narodne novine' 70/15, 127/17), u Hrvatskoj je međunarodnu zaštitu zatražilo preko deset tisuća osoba. Do kraja 2021. godine zaštitu je ostvarilo 1018 osoba, od toga 880 osoba s punim statusom azila i 138 osoba kojima je odobrena supsidijarna zaštita (MUP, 2022b).²

U nastavku će bit pojašnjena uloga medija u oblikovanju percepcije migrantske krize te reakcije javnosti i društvenih skupina.

4.3.1. Uloga medija u oblikovanju percepcije migrantske krize

Imigracija je postala jedna od najvažnijih tema u političkoj debati u javnim medijima tijekom prošlog desetljeća. Geopolitičke promjene i novi sukobi prisilili su stanovništvo na seljenje te migracije u Europsku uniju i Sjedinjene Američke Države. Broj imigranata dramatično je porastao u 2015.⁴⁷ Ovaj fenomen ostavio je traga u različitim tipovima diskursa, posebice u jeziku politike i medija.

Nadalje, migracije su važno političko pitanje u cijeloj Europi, a odnedavno sve važnije i u hrvatskom kontekstu. Gotovo polovica ispitanika u istraživanju Eurobarometra, provedenom 2017. godine na uzorku od 28 080 stanovnika u EU-u u 28 zemalja, smatra migracije jednim od dvaju najvažnijih društveno-političkih pitanja, dok istovremeno 61% Europljana smatra kako nisu dovoljno ili uopće informirani o migraciji i integraciji.⁴⁸

Pojačano medijsko izvještavanje posljednjih godina u cijelom EU-u počelo je kao odgovor na porast broja tražitelja azila koji pristižu u EU i pristupilo je uglavnom humanitarnoj medijskoj konstrukciji migranata kao žrtava.

⁴⁷Musolff, A. (2015.): „Dehumanizing metaphors in UK immigrant debates in press and online media”, *Journal of Language Aggression and Conflict*, Vol. 3., No. 1., str. 41.

⁴⁸Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.): „Medijske reprezentacije migracija: Diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima“, Zagreb: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, str. 25.

S druge strane, sigurnosne teme u medijima išle su usporedno s onim humanitarnim. Neki smatraju da su suprotstavljeni interpretativni okviri korišteni u medijima i u političkim debatama na temu migracija donekle konvergirali tijekom masovnog dolaska izbjeglica u Europu 2015. godine. Pobornici lijevih političkih opcija i nezavisni mediji nešto češće koristili su ‘moralizirajući’ interpretativni okvir naglašavajući potrebu za zaštitom i solidarnošću, dok su pobornici desnih političkih opcija nametali sigurnosni interpretativni okvir ‘prijetnje i rizika’, suprotstavljajući tražitelje azila i migrante pripadnicima svoje nacije.⁴⁹

Međutim političke tenzije i neslaganja unutar društava ublaženi su korištenjem zajedničkog interpretativnog okvira koji ona naziva ‘racionalnost’, pomoću kojeg su i pobornici empatije i humanosti, kao i pobornici zatvaranja i distanciranja došli do točke slaganja oko toga da situacijom koja je konstruirana kao kriza i hitnost treba upravljati na racionalan, praktičan i učinkovit način. Tako su na kraju solidarnost i kontrola i red pomireni, dopuštajući političarima da u medijima to argumentiraju tako da su ostali vjerni europskim vrijednostima pravde i humanosti, uz zadovoljenje potrebe za ponovnim uspostavljanjem kontrole i reda.

Unutar hrvatske znanstvene zajednice istraživanje teme medijskih reprezentacija migracija i izbjeglištva bile su relativno malobrojne i podzastupljene prije razdoblja Balkanskog koridora, a potom su se naglo povećale po učestalosti i obujmu.

U svrhu preglednosti uvida o medijskim izvještavanjima na temu migracija i izbjeglištva tijekom i nakon Balkanskog koridora dosadašnja istraživanja koja se odnose na medije i fenomen migracija, s obzirom na njihov središnji interes, može se grupirati na sljedeći način:⁵⁰

- dijakronijski pristup analizi izvještavanja o državnoj i europskoj politici prema migrantima i izbjeglicama tijekom i nakon koridora,
- suprotstavljenost diskurzivne konstrukcije pristupa države u nošenju s krizom u usporedbi s pristupom susjednih zemalja,
- konstruiranje ‘kriznosti’ situacije masovnog dolaska i opasnosti vezanih uz prisutnost izbjeglica na europskom tlu i na hrvatskom teritoriju,
- međupovezanost medijskih sadržaja, korištenih izvora i vlasničke strukture medija,
- kategorizacija i vizualno portretiranje izbjeglica kao pasiviziranih žrtava ili kao ugrožavajuće društvene, političke i druge vrste konstruirane prijetnje,

⁴⁹Krzyżanowski, M., Triandafyllidou, A., Wodak, R. (2018.): „The Mediatization and the Politicization of the ‘Refugee Crisis’ in Europe“, *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, Vol. 16., No. 1., str. 1.

⁵⁰Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.), op.cit., str. 29.

- analiza interpretativnih okvira u kojima se javlja netolerantni i diskriminativni govor (antimigrantski, antiizbjeglički, islamofobni i kseno - fobni),
- stilski i diskurzivni načini prikaza migranata i izbjeglica u izvještavanju koji forsiraju senzacionalistički pristup, stereotipe i populističku retoriku te učinak na publike,
- analiza medijskih sadržaja s obzirom na reprezentaciju određenih podgrupa izbjegličke populacije (npr. djeca, maloljetnici bez pratnje, žene),
- korištenje konceptualnih metafora za opis migracijskih i izbjegličkih fenomena u medijskoj i stručnoj terminologiji.

Analizom medija s obzirom na međupovezanost medijskih sadržaja, korištenih izvora i vlasničke strukture medija, zaključeno je da su u strukturi izvora najučestaliji oni koji pripadaju domaćim, vladinim i međunarodnim institucijama ('elitnim izvorima'), a manje su to nevladine organizacije, stručnjaci i građani, dok su migranti izvor informacija u tek oko 10% analiziranih članaka.⁵¹

S obzirom na vlasničku strukturu i političke orijentacije, Bilić, Furman i Yildirim (2018) upozorili su da je većina digitalnih medija stil izvještavanja prilagođavala raširenoj moralnoj panici u javnosti koja se širila kroz prikaze migranata kao terorista i seksualnih napasnika u stranom tisku i izjavama političara, pri čemu su mediji bliži desnom političkom spektru u izvještavanju mahom koristili stereotipne i ksenofobne prikaze migranata.⁵² Usto u privatnim je medijima bilo manje raznolikosti mišljenja te su više bili vođeni logikom prikaza skandala, krize i kata - strofe, koja je imala tržišnu potku prodaje senzacionalistički oblikovane vijesti.

4.3.2. Reakcije javnosti i društvenih skupina

Mediji su odigrali značajnu ulogu u oblikovanju percepcije javnosti o tzv. migracijskoj krizi, ne samo po opsegu objavljenih članaka već i korištenjem dominantnih interpretativnih okvira. Ta istraživanja pokazala su da su migranti u medijima podreprezentirani, da se o tom fenomenu

⁵¹Hrnjić Kuduzović, Z. (2017.): „Uloga elitnih izvora u izvještavanju o migrantskoj krizi u dnevnim novinama“, Oslobođenje, Jutarnji list i Politika. U: Car, Viktorija i Matović, Marijana (ur.). Mediji, novinarstvo i ljudska prava. Zagreb: F P Z G, Hanns-Seidel Stiftung, str. 57.

⁵²Bilić, P., Furman, I., Yildirim, S. (2018.): „The Refugee Crisis in the Croatian Digital News: Towards a Computational Political Economy of Communication“, Political Economy of Communication, Vol. 6., No. 1., str. 59.

izvještava negativ - no i/ili ekscesno te da u slučajevima pojačanog interesa za praćenje teme medijsko izvještavanje varira ovisno o društvenom kontekstu (Balkanski koridor ili razdoblje nakon njega), ali i o tipu medija koji se analizira.⁵³

Slijedom navedenog zbog fenomena sekuritizacije i kriminalizacije migracija koji je uslijedio nakon zatvaranja Koridora, tema migracija postala je kontroverzna i medijski senzacionalizirana, a stavovi javnosti polarizirani, sve više naginjući negativnoj strani spektra.⁵⁴

S obzirom na dugogodišnje potrebe za osiguranjem kvalitete prihvata i integracije izbjeglica u hrvatsko društvo, dosad je doneseno nekoliko strateških dokumenata koji su nastojali urediti to područje. Na temelju 'Migracijske politike Republike Hrvatske za razdoblje 2013.– 2015. godine' razrađen je posljednji važeći strateški dokument 'Akcijski plan za integraciju osoba kojima je odobre - na međunarodna zaštita za razdoblje od 2017. do 2019. godine'. On je mahom bio usmjeren na osiguranje socijalne i druge pomoći izbjeglicama, a dijelom i na njihovo ekonomsko osnaživanje i osamostaljenje, kao i na aktivnosti oko uključivanja u šire društvo i u život lokalne zajednice.

Akcijskim su planom bila predviđena tri cilja za ostvarenje senzibilizacije šire javnosti i stručnih djelatnika koja su uključivala neki vid medijskog angažmana:⁵⁵

- senzibiliziranje javnosti i smanjivanje društvenih predrasuda, s predviđenom mjerom javne kampanje na nacionalnoj razini,
- senzibiliziranje stručnih djelatnika, s mjerama edukacije odgovarajućih stručnih djelatnika u sustavu socijalne skrbi, zdravstva, policije, tržišta rada, obrazovanja i civilnog sektora, kao i kontinuirano informiranje poslodavaca, sindikata te djelatnika službe zapošljavanja o pravima osoba kojima je odobrena zaštita,
- podržavanje inicijative medija, civilnog društva i građana vezano uz integraciju, kroz mjere potpore odgovarajućim projektima te potpore partnerskim programima organizacija civilnog društva u njegovanju i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja.

Javne diskusije i prikazi tražitelja azila i izbjeglica u medijskom prostoru pomažu (su)kreirati i oblikovati stavove javnosti o njima. Pojačano medijsko izvještavanje posljednjih godina u

⁵³Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.), op.cit., str. 3.

⁵⁴Hameršak, M., Pleše, I. (2017.): „Zarobljeni u kretanju: o hrvatskoj dionici balkanskog koridora#, U: Bužinkić, E., Hameršak, M. (ur.). Kamp, koridor, granica: studije izbjeglištva u suvremenom hrvatskom kontekstu. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, Centar za mirovne studije i Fakultet političkih znanosti – CED I M, str. 9.

⁵⁵Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.), op.cit., str. 21.

cijelom EU-u počelo je kao odgovor na porast broja tražitelja azila koji pristižu u EU i pristupilo je uglavnom humanitarnoj medijskoj konstrukciji migranata kao žrtava.

Načini reprezentacije migranata i izbjeglica u medijima koji forsiraju senzacionalistički pristup, stereotipe i populističku retoriku, pri čemu se analiziraju i efekti istih u javnosti, dijelom su navezani na netom navedene koji obrađuju anti izbjegličke, antiislamske i ksenofobne narative.

U izvještavanju o izbjeglicama u jesen 2015. godine na portalu Dnevno.hr postoji netolerantni i diskriminirajući govor, pa i govor mržnje, te da 'radikalizacija javnog diskursa teži normalizaciji diskriminatornih poruka u svim medijima, a stalna atmosfera natjecanja za čitatelje/gledatelje/slušatelje čini senzacionalizam prihvatljivom taktikom'.

Promišljajući o učincima koje takvo izvještavanje može imati na publiku te ispitujući utjecaj izloženosti različitim interpretativnim okvirima novinskih članaka na percepciju prijetnje koja bi dolazila od strane migranata, istraživanje Kalebić Maglica, Švegar i Jovković (2018) potvrdilo je učinak izloženosti određenom interpretativnom medijskom okviru.⁵⁶ Naime, sudionici koji su bili izloženi negativno intoniranom članku tijekom migrantske krize imali su veću percepciju migranata kao kulturne, društvene i zdravstveno-ekonomske prijetnje.

⁵⁶Kalebić Maglica, B., Švegar, D., Jovković, M. (2018.): „Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima“, Društvena istraživanja, Vol. 27., No. 3., str. 495.

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U nastavku će bit pojašnjen prikaz i analiza ključnih nalaza iz medijske analize, tumačenje rezultata u kontekstu teorijskih okvira te razmatranje implikacija medijske percepcije na društvo.

5.1. Prikaz i analiza ključnih nalaza iz medijske analize

Za analizu su uzeta sljedeća istraživanja:

- Lalić, S. (2016.): „Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja prema izbjeglicama i tzv. izbjegličkoj krizi“, Zagreb: GONG, Kuća ljudskih prava
- Mešanović, E. (2017.): „Portretiranje izbjeglica i migranata u središnjim informativnim emisijama HRT-a, RTL-a i Nove TV“, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti
- Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.): „Medijske reprezentacije migracija: Diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima“, Zagreb: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske.

Navedena istraživanja odnosila su se na ulogu medija u oblikovanju percepcije migrantske krize. U temelju je svih istraživanja ideja da medijske reprezentacije primarno konstruiraju zbilju te da imaju utjecaj na načine na koje ljudi prosuđuju i pridaju značenja društvenim fenomenima.

Nedvojbeno je da je fenomen migracija važna tema na medijskoj agendi u Hrvatskoj, a samim time nameće se i kao važno društveno pitanje jer su mediji ključni akteri u polju konstruiranja, perpetuiranja i prenošenja značenja te u tom smislu imaju neizostavnu ulogu u postavljanju i usmjerenju javnih rasprava, kao i u informiranju opće populacije

5.2. Tumačenje rezultata u kontekstu teorijskih okvira

Iako je u literaturi nazivaju „medijem 20 .stoljeća“ televizija i na početku 21. stoljeća ostaje najmoćniji medij. Činjenica je da je televizija neizostavan dio gotovo svakog doma. Udruga za mirovne studije 2013. godine provela je istraživanje „Zastupljenost i indikatori

diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj“. Istraživanjem su ispitani stavovi hrvatske populacije o tražiteljima azila i nekoliko kategorija stranaca, kako temeljem podrijetla, tako i temeljem razloga njihovog doseljavanja u Hrvatsku. Rezultati su pokazali da „hrvatski građani u prosjeku iskazuju jedino blago pozitivan stav prema useljavanju stranaca koji u Hrvatsku dolaze radi školovanja, dok imaju negativan stav prema useljavanju ekonomskih imigranata i tražiteljima azila“.

Na to istraživanje osvrnula se i Sara Lalić iz Centra za mirovne studije, koja je u članku „Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja prema izbjeglicama i tzv. izbjegličkoj krizi“ zaključila kako je medijsko izvještavanje o izbjegličkoj krizi prije rujna 2015. godine bilo uglavnom rijetko, a kada se o izbjeglicama izvještavalo, ono je uglavnom bilo usredotočeno na pitanja sigurnosti, te se temeljilo na nedostatnim informacijama o razlozima i kontekstu dolaska i prolaska izbjeglica i migranata kroz Hrvatsku. Lalić ističe kako se ta slika promijenila u ljeto 2015. godine, točnije s većim dolaskom izbjeglica u Srbiju i Makedoniju, a onda i prolaskom izbjeglica kroz Hrvatsku. Izbjeglice, azil i migracije tada su postale predmetom velikog interesa medija i javnosti, te su mjesecima bile tema broj jedan svih političkih medija u Hrvatskoj, bez obzira na njihovo vrijednosno usmjerenje.⁵⁷

Analiza medijskih reprezentacija u dvogodišnjem razdoblju omogućuje, uz prethodno navedene rezultate, neke opće uvide, ali i otvaranje novih pitanja koja je vrijedno istaknuti i posebno raspraviti.

Na slici 4. prikazane su ključne riječi koje su se najčešće pojavljivale.

⁵⁷Lalić, S. (2016.): „Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja prema izbjeglicama i tzv. izbjegličkoj krizi“, Zagreb: GONG, Kuća ljudskih prava, str. 2.

Slika 4. Ključne riječi koje su se najčešće pojavljivale

Izvor: Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.): „Medijske reprezentacije migracija: Diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima“, Zagreb: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, str. 131.

Kao što je vidljivo na slici 4. vidi da se neke ključne riječi koje su se najčešće pojavljivale, ponavljaju unutar pojedinih tema: ‘migrant’ se pojavljuje u svima osim unutar integracija i humanitarnih aktivnosti, u kojima se, umjesto toga, pojavljuju označitelji ‘izbjeglica’ i ‘ljudi’. Ključna riječ koja se učestalo pojavljuje je i Hrvatska, koja nije među najzastupljenijima samo kod tematske kategorije sigurnosti i integracije. ‘Policija’ se pak pojavljuje kod tema sigurnosti, politike, migrantske rute i medija i društvenih mreža, dok se Bosna i Hercegovina (BiH) ponavlja u temama međunarodnih odnosa i migrantske rute. Iako se neke ključne riječi ponavljaju, svaka tema ima i distinktivnu ključnu riječ koja u kombinaciji s ponavljajućima, upućuje na tematski sadržaj koji odjeljuje formirane distinktivne kategorije.

Nadalje, izbjeglička i migrantska kriza koja je zahvatila Europu bez sumnje je bila najveći test za medije u 2015. godini. Izvještavanje o ovoj krizi u središnjim informativnim emisijama HRT-a, RTL-a i Nove TV početkom rujna 2015. godine bilo je donekle tek usputno. Izvještavalo se o stanju u drugim zemljama, no s vremenom i o tome da postoji mogućnost, ali i velika

vjerojatnost da će izbjeglički val krenuti i prema Hrvatskoj.⁵⁸ Sve se promijenilo 16. rujna 2015. godine, i to s ulaskom prve skupine izbjeglica i migranata u Hrvatsku. Izbjeglička kriza tada je postala tema broj jedan svih središnjih informativnih emisija.

Izvještavanje o izbjeglicama i migrantima u središnjim informativnim emisija HRT-a, RTL-a i Nove TV u rujnu i listopadu 2015. godine na neki bi se način moglo podijeliti i na nekoliko faza. Prva faza trajala je od 1. do 15. rujna kada su izbjeglice i migranti prolazile susjednim zemljama Hrvatske. Televizije su tada izvještavale usputno o tome što se događa, no i kolika je mogućnost da izbjeglički val krene prema Hrvatskoj. Druga faza može se opisati kao period u kojem je izbjeglička kriza bila najvažnija tema središnjih informativnih emisija triju televizija s nacionalnom koncesijom u Hrvatskoj, a trajala je od 16. rujna do 1. listopada. Trenutak koji je svakako ključan za ovu fazu jest odluka mađarskog premijera Viktora Orbana o zatvaranju graničnih prijelaza prema Srbiji koja je stupila na snagu 15. rujna 2015. Naime, Orban je želio spriječiti ulazak izbjeglica i migranata u Mađarsku, a njegova odluka preusmjerila je izbjeglički val prema Hrvatskoj. Prva skupina izbjeglica i migranata u Hrvatsku je ušla 16. rujna 2015. godine. Od 2. listopada pa sve do 16. listopada o izbjegličkoj se krizi izvještavalo često, ali ne koliko i u prethodnoj fazi. Jedna od pretpostavki zbog kojih je to tako svakako su i parlamentarni izbori, koji su se održavali u studenom 2015. godine. U to vrijeme mediji su počeli aktivno izvještavati i o predizbornoj kampanji. No, još jedan razlog je taj što su dolasci, prolasci i odlasci izbjeglica na neki način postali i rutina. Četvrta faza počela je 17. listopada, i to zatvaranjem mađarske granice prema Hrvatskoj i preusmjeravanjem rute prema Sloveniji. Tada je izbjeglička kriza ponovno postala najvažnija tema središnjih informativnih emisija te se sve više pažnje počelo pridavati izbjeglicama i migrantima čiji je put bio sve teži zbog pogoršanja vremenskih uvjeta.⁵⁹ Bitno je naglasiti da su središnje informativne emisije svih triju televizija o ovom pitanju izvještavale na vrlo ujednačen, gotovo identičan način te da nije bilo prevelikih razlika u njihovom pristupu u izvještavanju o ranjivim skupinama, u ovom slučaju izbjeglicama i migrantima, ljudima koji su bili prisiljeni napustiti svoje domove zbog rata koji bijesni u njihovim zemljama. Mediji su i prije izvještavanja o izbjegličkoj krizi, znali da im je cilj izbjeglice i migrante prikazati kao bespomoćne.

⁵⁸Mešanović, E. (2017.): „Portretiranje izbjeglica i migranata u središnjim informativnim emisijama HRT-a, RTL-a i Nove TV“, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, str. 41.

⁵⁹Mešanović, E. (2017.), op.cit., str. 42.

5.3. Razmatranje implikacija medijske percepcije na društvo

Analiza medijskih reprezentacija osvijetlila je medijsko-proizvodne prakse problematične za javnost i javni interes koje, nažalost, nisu ništa novo: o temi se izvještava senzacionalistički, što uključuje dramtizaciju, patetiku te manipulaciju emocijama publika, s intencijom pobuđivanja jakih pozitivnih ili negativnih sentimenata, dok je središnja karakteristika izvještavanja o temi konflikt, koji se reprezentira kao temeljna društvena relacija između različitih aktera, otvarajući prostor kontroverznim akterima da privuku pažnju publika (bez obzira na potencijalno štetne posljedice za društvo u cjelini).⁶⁰

Učestale objave tipično pripadaju dominantnim medijskim formatima: kriminal i 'crna kronika', narativizirane personalizirane tragedije i teme pogodne za ideološko-identitetske političke borbe. Osim toga prepoznatljiva je i kontinuirana rodna stereotipizacija u skladu s konzervativnim poimanjem roda. Primjetan je i fenomen homogenizacije sadržaja i dupliciranja/recikliranja medijskog sadržaja koji se ne stvara izvorno novinarskim istraživačkim radom u okviru redakcije, nego neinventivnim, a nerijetko i posve doslovnim preuzimanjem, kopiranjem i prenošenjem tuđih tekstova.

Taj se problem, uz pitanja etike, treba sagledavati i u kontekstu uvjeta rada novinara i širih promjena u upotrebi tehnologije. Dodatno, o temi se učestalo izvještava simplificirano i nekritički te se često izvještava na temelju nedovoljno provjerenih informacija, a pokazuje se i nepoznavanje materije o kojoj se izvještava, što je primjerice vidljivo i u neprikladnoj upotrebi terminologije u razlikovanju migranata, tražitelja azila, azilanata i dr.⁶¹

Mediji uglavnom o migracijama kao društvenom fenomenu izvještavaju ekscesno (nesreće, akcije policije, političke kontroverze), no u rjeđim izvještavanjima koja se odnose na 'normalizaciju' svakodnevice u kontekstu preseljenja izbjeglica i njihove integracije u hrvatsko društvo, primjetni su elementi propagandnog izvještavanja koji slijede hegemonijske pozicije.⁶²

⁶⁰Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.), op.cit., str. 142.

⁶¹Ibid., str. 142.

⁶²Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.), op.cit., str. 142.

Doda li se tome da su dominantni izvori vidljivi u medijima upravo iz domene službene politike, posebno Ministarstva unutarnjih poslova, nameće se zaključak da je većina medijskih izvještavanja obuhvaćena u sinergiji s diskursom vladajuće politike te da je uloga Vlade, politike i medija ključna u legitimaciji i (re)strukturiranju političkih, ekonomskih i društvenih konstelacija.

6. ZAKLJUČAK

Izbjeglička kriza potencirana je ratovima i prevratima u arapskim zemljama Mediterana, ali i nedorečenim intervencijama zapadnih saveznika u slamanju tamošnjih diktatorskih režima u Arapskom proljeću. Priljev nezakonitih migranata postaje jedno od važnih pitanja nacionalnih interesa i unutarnje sigurnosti i Republike Hrvatske i svih članica EU. Potrebno je istaknuti da sve države članice EU nisu u istoj mjeri opterećene nezakonitim migracijama. Pod najvećim pritiskom su najrazvijenije države, ali u posljednjih desetak godina i sredozemne države članice Unije bilježe veliki rast nezakonitih migracija

Nezakonite migracije predstavljaju sigurnosni rizik i za Republiku Hrvatsku, uz već navedenu činjenicu da se prostorno nalazi na području kojim prolaze krijumčarski pravci prema zapadnoj Europi, ali i zbog vala izbjeglica. Suočene s velikim migracijskim pritiskom i sve većom pojavom aktivnosti vezanih uz nezakonite migracije, članice EU zaključile su da više nisu sposobne same na nacionalnoj razini adekvatno djelovati na fenomen nezakonitih migracija te da moraju koordinirati mjere na europskoj i međunarodnoj razini, prije svega na području pravosuđa i unutarnjih poslova.

Važno je istaknuti da je u zadnje vrijeme pitanje sigurnosti nacionalnih teritorija u žarištu interesa. Razmatranje nacionalne sigurnosti razvilo se od tradicionalnih vojno-političkih pitanja na međudržavnoj razini, kao što su zaštita nepovredivosti granica zemalja ili konstantni otpor prema vanjskim opasnostima, u mnoga nova područja, uključujući izbjeglice i migracijske trendove. Proces harmonizacije zakonodavstva vezanog uz migracije započeo je prije ulaska Hrvatske u EU. Prije početka pristupnih pregovora 2006. hrvatsko je zakonodavstvo samo u ograničenoj mjeri bilo usklađeno sa zahtjevima EU-a. Prijenos pravne stečevine EU-a bio je potreban u područjima koja se odnose na radne migracije te su 2004. usvojeni amandmani na prvi Zakon o strancima. Trebalo je riješiti postupke za prihvata i deportaciju. Nadalje, Hrvatska je trebala povećati kapacitet svojih prihvatnih centara i obuku osoblja na svim razinama.

U jesen 2015. godine, neposredno prije parlamentarnih izbora na hrvatske granice naišao je val migranata s balkanske rute u kojem je u zapadnu Europu preko Hrvatske u razdoblju od nekoliko mjeseci prošlo više stotina tisuća migranata. Migrantski val dogodio se u vrijeme vrlo polarizirane predizborne kampanje u kojoj su dominirala ideološka i povijesna pitanja, i u kontekstu narasle polarizacije između ljevice i desnice oko vrijednosnih, ideoloških i kulturalnih pitanja. Dolazak velikog broja izbjeglica i migranata u Europu od 2015. na dalje, potaknuo je europske i hrvatske medije na svakodnevno izvještavanje o „migrantskoj krizi“.

Mediji služe za prenošenje poruka i za izvještavanje o događajima, no oni mogu, korištenjem okvira, oblikovati stavove i mišljenja publike. Specifičnost i kompleksnost situacije s migrantskom krizom stavili su medije pred velik izazov u smislu prezentacije tog fenomena.

O migrantima se većinom izvještavalo neutralno te da oni većinom nisu bili predmetom stereotipiziranja. Ipak, dominantni je okvir izvještavanja kod svih portala tijekom cijelog analiziranog razdoblja bio sigurnosni, a ne humanitarni. To se ne odnosi na Crveni križ koji navodi svoj utjecaj na osiguravanje kvalitetnog života migranata u Hrvatskoj. Nedvojbeno je da je fenomen migracija važna tema na medijskoj agendi u Hrvatskoj, a samim time nameće se i kao važno društveno pitanje jer su mediji ključni akteri u polju konstruiranja, perpetuiranja i prenošenja značenja te u tom smislu imaju neizostavnu ulogu u postavljanju i usmjeravanju javnih rasprava, kao i u informiranju opće populacije

Udruga za mirovne studije 2013. godine provela je istraživanje „Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj“. Istraživanjem su ispitani stavovi hrvatske populacije o tražiteljima azila i nekoliko kategorija stranaca, kako temeljem podrijetla, tako i temeljem razloga njihovog doseljavanja u Hrvatsku. Rezultati su pokazali da „hrvatski građani u prosjeku iskazuju jedino blago pozitivan stav prema useljavanju stranaca koji u Hrvatsku dolaze radi školovanja, dok imaju negativan stav prema useljavanju ekonomskih imigranata i tražiteljima azila“. Nadalje, izbjeglička i migrantska kriza koja je zahvatila Europu bez sumnje je bila najveći test za medije u 2015. godini. Izvještavanje o ovoj krizi u središnjim informativnim emisijama HRT-a, RTL-a i Nove TV početkom rujna 2015. godine bilo je donekle tek usputno. Sve se promijenilo 16. rujna 2015. godine, i to s ulaskom prve skupine izbjeglica i migranata u Hrvatsku. Izbjeglička kriza tada je postala tema broj jedan svih središnjih informativnih emisija. Mediji su i prije izvještavanja o izbjegličkoj krizi, znali da im je cilj izbjeglice i migrante prikazati kao bespomoćne.

Analiza medijskih reprezentacija osvijetlila je medijsko-proizvodne prakse problematične za javnost i javni interes koje, nažalost, nisu ništa novo: o temi se izvještava senzacionalistički, što uključuje dramaturgiju, patetiku te manipulaciju emocijama publika, s intencijom pobuđivanja jakih pozitivnih ili negativnih sentimenata, dok je središnja karakteristika izvještavanja o temi konflikt, koji se reprezentira kao temeljna društvena relacija između različitih aktera, otvarajući prostor kontroverznim akterima da privuku pažnju publika (bez obzira na potencijalno štetne posljedice za društvo u cjelini).

Mediji uglavnom o migracijama kao društvenom fenomenu izvještavaju ekscesno (nesreće, akcije policije, političke kontroverze), no u rjeđim izvještavanjima koja se odnose na 'normalizaciju' svakodnevice u kontekstu preseljenja izbjeglica i njihove integracije u hrvatsko društvo, primjetni su elementi propagandnog izvještavanja koji slijede hegemonijske pozicije.

7. LITERATURA

1. Bilić, P., Furman, I., Yildirim, S. (2018.): „The Refugee Crisis in the Croatian Digital News: Towards a Computational Political Economy of Communication“, *Political Economy of Communication*, Vol. 6., No. 1., str. 59–82
2. Blagojević, A. (2020.): „Pravni i institucionalni okvir integracije migranata u hrvatsko društvo“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, Vol. 57., No. 3/2020, str. 707-737.
3. Butković, H., et al. (2023.): „Strani radnici u Hrvatskoj: izazovi i mogućnosti za gospodarski i društveni razvoj“, Zagreb: Institut za razvoj i međunarodne odnose
4. Cindrić, J. (2023.): „Migrantska kriza u Republici Hrvatskoj 2015. godine“, Zaprješić: Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprješić (Katedra za ekonomiju, menadžment i marketing)
5. Ćurak, N. (2002.): „Geopolitika kao sudbina - Slučaj Bosna“, Sarajevo: Fakultet političkih nauka
6. Esterajher, J. (2015.): „Iskustva zbrinjavanja prognanika i izbjeglica i suvremena izbjegličko-migrantska kriza u Hrvatskoj“, *Političke analize*, Vol. 6., No. 23., str. 15-22.
7. Europska komisija - https://commission.europa.eu/index_hr (pristupljeno 10.02.2024.)
8. European commission - https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_hr#migracije-u-eu-i-iz-eu-a (pristupljeno 20.02.2024.)
9. Frontex (2012.): „Western Balkans Annual Risk Analysis 2012“, Warsaw, dostupno na: www.frontex.europa.eu/publications/ (pristupljeno 10.02.2024.)
10. Georgiou, M., Zaborowski, R. (2017.): „Media coverage of the “refugee crisis”: A cross-European perspective“, dostupno na: <https://edoc.coe.int/en/refugees/7367-media-coverage-of-the-refugee-crisis-a-cross-european-perspective.html> (pristupljeno 10.02.2024.)
11. Hameršak, M., Pleše, I. (2017.): „Zarobljeni u kretanju: o hrvatskoj dionici balkanskog koridora“, U: Bužinkić, E., Hameršak, M. (ur.). *Kamp, koridor, granica: studije izbjeglištva u suvremenom hrvatskom kontekstu*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, Centar za mirovne studije i Fakultet političkih znanosti – CED I M, str. 9–39.

12. HCK - <https://www.hck.hr/novosti/proslo-je-sest-godina-od-migrantske-krize-u-hrvatskoj/11016> (pristupljeno 12.02.2024.)
13. HPC (2017.): „Mješoviti migracijski tokovi u Republici Hrvatskoj - stanje, trendovi, izazovi“, dostupno na: <https://www.hpc.hr/wp-content/uploads/2017/12/MjesovitimigracijskitokoviuRepubliciHrvatskoj.pdf> (pristupljeno 10.02.2024.)
14. Hrnjić Kuduzović, Z. (2017.): „Uloga elitnih izvora u izvještavanju o migrantskoj krizi u dnevnim novinama“, Oslobođenje, Jutarnji list i Politika. U: Car, Viktorija i Matović, Marijana (ur.). Mediji, novinarstvo i ljudska prava. Zagreb: F P Z G, Hanns-Seidel Stiftung, str. 57–72.
15. Jutarnji - <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi-29593> (pristupljeno 12.02.2024.)
16. Kalebić Maglica, B., Švegar, D., Jovković, M. (2018.): „Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima“, Društvena istraživanja, Vol. 27., No. 3., str. 495–517.
17. Kallius, A., Monterescu, D., Rajaram, P.K. (2016.): „Immobilizing mobility: Border ethnography, illiberal democracy, and the politics of the "refugee crisis" in Hungary“, American Ethnologist, Vol. 43., No. 1., str. 25-37
18. Krzyżanowski, M., Triandafyllidou, A., Wodak, R. (2018.): „The Mediatization and the Politicization of the ‘Refugee Crisis’ in Europe“, Journal of Immigrant & Refugee Studies, Vol. 16., No. 1., str. 1–14.
19. Lajić, I. (2010.): „Migracije i regionalni razvoj Hrvatske“, Zagreb: Institut za migracije i narodnost
20. Lalić, S. (2016.): „Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja prema izbjeglicama i tzv. izbjegličkoj krizi“, Zagreb: GONG, Kuća ljudskih prava
21. Mešanović, E. (2017.): „Portretiranje izbjeglica i migranata u središnjim informativnim emisijama HRT-a, RTL-a i Nove TV“, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti
22. Mikac, R., Dragović, F. (2017.): „Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed“, Forum za sigurnosne studije, Vol. 1., No. 1.
23. MU P (2022.): „Statistika – 2020“, dostupno na: <https://mup.gov.hr/gradjani-281562/moji-dokumenti-281563/stranci-333/statistika-169019/169019> (pristupljeno 12.02.2024.)
24. Musolff, A. (2015.): „Dehumanizing metaphors in UK immigrant debates in press and online media“, Journal of Language Aggression and Conflict, Vol. 3., No. 1., str. 41–56.

25. Mustapić, M., Balabanić, I. (2018.): "Mjesto sjećanja" ili izborna kampanja? Analiza sadržaja hrvatskih medija prije parlamentarnih izbora 2015., Društvena istraživanja, Vol. 27., No. 3., str. 431-451.
26. Popović, H., Kardov, K., Župarić – Iljić, D. (2022.): „Medijske reprezentacije migracija: Diskurzivne konstrukcije migranata, izbjeglica i tražitelja azila u hrvatskim medijima“, Zagreb: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske
27. Smajić, M., (2017.): „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“, Forum za sigurnosne studije, Vol. 1., No. 1., str. 153-167.
28. Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016.): „Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU“, Policija i sigurnost, Vol. 25., No. 1/2016.
29. Tatalović, S., Grizold, A., Cvrtila, V. (2008.): „Suvremene sigurnosne politike“, Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
30. Ustav Republike Hrvatske - NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14
31. Večernji - <https://www.vecernji.hr/vijesti/je-li-migrantska-kriza-odgovor-europske-ljevice-na-dominaciju-desnice-u-europi-1022958> (pristupljeno 12.02.2024.)
32. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti - NN 70/15, 127/17, 33/23
33. Zakon o strancima - NN 133/20, 114/22, 151/22

8. POPIS SLIKA

Slika 1. Primjer članka Jutarnjeg lista	28
Slika 2. Primjer članka Večernjeg lista	29
Slika 3. Primjer članka Crvenog križa	30
Slika 4. Ključne riječi koje su se najčešće pojavljivale.....	40

9. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Zakonite i nezakonite migracije u EU	10
--	----

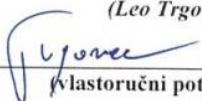

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Leo Trgovec pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada pod naslovom Medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj – Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

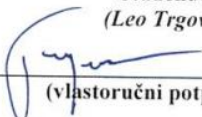
Student/ica:
(Leo Trgovec)

vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Leo Trgovec neopozivo izjavljujem da sam suglasan s javnom objavom diplomskog rada pod naslovom Medijska percepcija migrantske krize u Hrvatskoj – Uloga medija u oblikovanju javnog mnijenja čiji sam autor.

Student/ica:
(Leo Trgovec)

(vlastoručni potpis)